

*BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
KANTON SREDIŠNJA BOSNA
URED ZA EUROPSKE INTEGRACIJE, FONDOVE,
ODNOSE S JAVNOŠĆU I KVALITETU PREMA
MEĐUNARODNOM STANDARDU*

*БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
ФЕДЕРАЦИЈА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
СРЕДЊОБОСАНСКИ КАНТОН
УРЕД ЗА ЕВРОПСКЕ ИНТЕГРАЦИЈЕ, ФОНДОВЕ
ОДНОСЕ СА ЈАВНОШЋУ И КВАЛИТЕТ ПРЕМА
МЕЂУНАРОДНОМ СТАНДАРДУ*

*BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
SREDNJOBOSANSKI KANTON
URED ZA EVROPSKE INTEGRACIJE, FONDOVE,
ODNOSE S JAVNOŠĆU I KVALITET PREMA
MEĐUNARODNOM STANDARDU*

Godišnji izvještaj o razvoju sa pregledom provedbe Strategije razvoja Srednjobosanskog kantona

Izvještaj za 2020. godinu

Novembar 2021. godine

Sadržaj

1. UVOD	3
2. STEPEN RAZVOJA KANTONA	4
2.1. Indeks razvijenosti	6
2.2. Demografske karakteristike	8
2.3. Privredni pokazatelji.....	10
2.4. Zaposlenost, nezaposlenost i plate	12
2.5. Biljna proizvodnja	18
2.6. Turizam.....	21
2.7. Društveni pokazatelji.....	22
2.8. Penzije	27
2.9. Porezni prihodi	27
2.10. Obrazovanje	28
2.11. Zdravstvo	31
2.12. Okoliš i infrastruktura.....	32
2.13. Transport	36
3. SISTEM UPRAVLJANJA RAZVOJEM	37
3.1. Institucionalni kapaciteti za razvoj.....	37
3.2. Izazovi u upravljanju razvojem	37
4. PREGLED PROVEDBE STRATEGIJE ZA PRETHODNU GODINU	38
4.1. Struktura strategije.....	38
4.2. Kratki sadržaj Akcionog plana 2020.-2022. godina	38
4.3. Izvještaj o provedbi integrirane strategije razvoja	40
4.4. Finansijska ulaganja.....	41
4.5. Izazovi u provedbi strategije i preporuke	42
4.6. Zaključak.....	42

Lista tabela

Tabela 1. Osnovni indikatori razvoja FBiH i KSB za razdoblje 2019.-2020.godina	5
Tabela 2. Rang razvijenosti po kantonima u 2020. godini.....	7
Tabela 3. Indeks razvijenosti općina SBK u 2020. godini.....	8
Tabela 4. Gustoća naseljenosti stanovništva u SBK u razdoblju 2015-2020. godina	8
Tabela 5. Prirodni priraštaj u SBK i FBiH u razdoblju 2015. - 2020. godina	9
Tabela 6. Pregled pokazatelja ekonomskog razvoja u SBK za razdoblje od 2014. do 2020. godina.....	10
Tabela 7. Pregled zaposlenih, nezaposlenih i plata na nivou godišnjeg prosjeka u SBK.....	12
Tabela 8. Pregled broja nezaposlenih osoba po stepenu stručnog obrazovanja na dan 31.12.2020. god. ...	13
Tabela 9. Pregled nezaposlenosti po općinama u SBK za razdoblje 2015.-2020. godine	14
Tabela 10. Prosječna neto plata po općinama u SBK za razdoblje 2015.-2020. godine	15
Tabela 11. Industrijska proizvodnja po godinama u SBK i FBiH.....	15
Tabela 12. Pokazatelji uvoza i izvoza u SBK i FBiH za razdoblje 2014.-2020. godina	17
Tabela 13. Pokrivenost uvoza izvozom u % za razdoblje 2014.-2020. godina	17
Tabela 14. Struktura poslovnih subjekata u SBK i FBiH za razdoblje 2013. – 2020..godine.....	18
Tabela 15. Pregled prinosa usjeva u SBK za razdoblju 2014.-2020.godine	19
Tabela 16. Pregled voća u SBK za razdoblju 2014.-2020.godine	20
Tabela 17. Brojno stanje stoke u SBK u razdoblju 2014. - 2020. godina	21
Tabela 18. Pregled broja dolazaka i noćenja turista prema vrstama objekata u SBK od 2016.-2020. god. 21	21
Tabela 19. Pregled pokazatelja društvenog razvoja u SBK za razdoblje od 2014. do 2020. godine	24
Tabela 20. Broj penzionera i iznos penzije u SBK i Federaciji BiH za razdoblje 2014.-2020.godina.....	27
Tabela 21. Porezni prihodi u SBK i FBiH po godinama	28
Tabela 22. Pregled osnovnog obrazovanja u SBK u razdoblju 2015.-2020. godina	29
Tabela 23. Pregled srednjeg obrazovanja u SBK i FBiH za razdoblju 2014.-2020.godina.....	30
Tabela 24. Pregled broja zdravstvenih radnika po djelatnostima u SBK i FBiH u razdoblju 2014.-2020.godina	31
Tabela 25. Pokazatelj okoliša i infrastrukture SBK za razdoblje 2014.-2020.godina	33
Tabela 26. Pregled broja prevezenih putnika i robe na području SBK u razdoblju 2014.-2020.godina.....	36
Tabela 27. broj projekata po strateškim ciljevima.....	39
Tabela 28. Pregled implementacije mjera iz Strategije razvoja SBK za 2020. godinu	40
Tabela 29. Vrijednost realiziranih sredstava po strateškim ciljevima u 2020. godini.....	42

1. UVOD

Strategija razvoja Srednjobosanskog kantona za razdoblje 2016. –2020. godine ključni je strateško-planski dokument Srednjobosanskog kantona (SBK), koji treba poticati i usmjeravati budući rast i razvoj kantona, te predstavlja osnovu za izradu detaljnih planova i programa u pojedinim sektorima, kreira osnovu za praćenje napretka, te potiče na suradnju i dogovor u planiranju različitih nivoa vlasti i društveno-ekonomskih partnera. Ostvareni rezultati razvoja koji proizlaze iz implementacije Strategije razvoja, mogu biti vidljivi i mjerljivi jedino ukoliko se sistemski provodi praćenje i vrednovanje realizacije strategije. Rezultati prikazani u izvještaju o razvoju imaju osnovni cilj da prikažu trenutno stanje, stanje napretka i razvoja SBK, a isti bi trebali poslužiti kao buduća vodilja Vladi SBK ka daljem razvojnom planiranju i aktivnostima. Da bi se postigao gore navedeni cilj, te postiglo povezivanje razvojnih politika i politika Vlade SBK sa provedbom mjera Strategije, Ured za evropske integracije, fondove, odnose s javnošću i kvalitet prema međunarodnom standardu SBK (Ured), vrši pripremu izvještaja o razvoju i pregleda provedbe Strategije razvoja SBK.

Izvještaj o razvoju sa pregledom provedbe Strategije razvoja SBK 2016.-2020. godina za 2020. godinu pripremljeno je prema Programu rada Ureda za 2020. godinu, a u skladu sa Zakonom o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u FBiH (“Službene novine Federacije BiH”, broj: 32/17). Izvještaj se sastoji od dva dijela koja zajednički čine jednu cjelinu i omogućuju praćenje razvojnih trendova i stepen provedbe strategije:

- I dio prati osnovne makroekonomske pokazatelje razvijenosti SBK te ukazuje na stepen razvijenosti SBK;
- II dio predstavlja stepen implementacije provedbe strateških ciljeva, prioriteta i definiranih mjera, odnosno projekata i aktivnosti iz Strategije razvoja, sa naglaskom na prioritetne i strateške ciljeve.

Prilikom izrade izvještaja proveden je niz aktivnosti prikupljanja podataka, koji se prvenstveno zasniva na relevantnim statističkim podacima objavljenim od strane Federalnog zavoda za statistiku, Federalnog zavoda za programiranje razvoja, te izvještajima o radu ministarstava SBK.

Ovaj Izvještaj je izrađen uz podršku Projekta integriranog lokalnog razvoja (ILDP), koji predstavlja zajednički projekat Vlade Švicarske i Razvojnog programa Ujedinjenih naroda u Bosni i Hercegovini (UNDP). Sadržaj ove publikacije, kao i nalazi prikazani u njoj, ne odražavaju nužno stavove Vlade Švicarske niti UNDP-a.

2. STEPEN RAZVOJA KANTONA

Definirana vizija razvoja SBK odražava namjeru i širinu promjena koje građani SBK žele u narednom vremenskom razdoblju.

Vizija razvoja SBK glasi: „*Iz srca Bosne ključa ljepota i dobrotu čovjeka, bogatstvo prirode, gdje se ugodno živi i svaki čovjek ima priliku za uspjeh.*“

Vizija objedinjava geostrateški centralni položaj SBK u srcu Bosne, vrijednost i dobrotu ljudi, veliko prirodno bogatstvo, te težnju SBK da postane prostor ugodnog življenja koji pruža priliku za uspjeh. SBK svoj razvoj temelji na industrijskim i ljudskim resursima, prirodnim i turističkim potencijalima te bogatom kulturnopovjesnom naslijeđu i nezagađenoj prirodi. Takav razvoj karakterizira princip održivosti i integracije, gdje svaki sektor zadržava svoje osnovne razvojne ciljeve, a zajedno ih ostvaruju u obliku uravnoteženog razvoja. Na temelju strateških fokusa i vizije SBK definirana su tri strateška cilja koji osiguravaju sinergijske efekte između ekonomije, okoliša i društva, uz puno uvažavanje interesa lokalne uprave. Oni imaju prepoznatljiva sektorska težišta, ali su istovremeno integralni i povezujući.

Strateški ciljevi SBK 2020. godinu:

1. Ojačati privredni sektor održivim korištenjem raspoloživih potencijala, prirodnih resursa, naslijeđa i tradicije
2. Unaprijediti kvalitet življenja i održivog društvenog okruženja
3. Poboljšati infrastrukturu, komunalne usluge i stanje okoliša

S ciljem realizacije zacrtanih strateških ciljeva, za svaki od njih definiran je set prioriteta koji trebaju doprinijeti ostvarenju vizije. Mjerenje njihove realizacije se prati kroz promjene nekoliko ključnih pokazatelja koji su definirani zajedno s početnim i ciljanim vrijednostima. Ocjena trenutnog stanja i kretanja razvoja SBK će se upravo posmatrati kroz stepen ostvarenja strateških ciljeva i njihovog doprinosa pozitivnim promjenama na ključnim pokazateljima stupnja razvoja.

Definirani strateški ciljevi predstavljaju pravac djelovanja ključnih sektora, u cilju postizanja pozitivnih promjena na ključnim razvojnim indikatorima u oblastima ekonomije, društva i zaštite okoliša. Ocjena trenutnog stanja i kretanja razvoja SBK će se upravo posmatrati kroz stepen ostvarenja strateških ciljeva i njihovog doprinosa pozitivnim promjenama na ključnim pokazateljima stepena razvoja. Utjecaj strateških ciljeva na razvoj SBK se prati putem relevantnih indikatora. Ovi indikatori imaju polaznu osnovu u 2014. ili 2013. godini. Na temelju polazne osnove se prati razvoj i napredak SBK u godinama implementacije Strategije. U Tabeli 1. su prikazani osnovni indikatori razvoja u 2019. i 2020. godini u SBK i Federaciji Bosne i Hercegovine.

Tabela 1. Osnovni indikatori razvoja FBiH i SBK za razdoblje 2019.-2020.godina

Elementi	Federacija BiH		Srednjobosanski kanton		Učešće kantona u FBiH	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Površina u km2	26.113	26.112	3.189	3.189	12,2	12,2
Stanovništvo u tisu.(procjena prema popisu)	2.190	2.185	250	249	11,4	11,4
Porezni prihodi u mil. KM	428	452	28	29,7	6,6	6,6
Porezni prihodi po stanovniku u KM	195,4	206,9	113	119	57,8	57,5
Industrijska proizvodnja- indeks	97,3	94,2	101,1	87,9	-	-
Izvoz robe- u 000 KM	7.620.114	6.871.411	728.575	671.209	9,6	9,8
Uvoz robe- u 000 KM	13.844.811	11.680.596	1.043.314	895.251	7,5	7,7
Pokrivenost uvoza izvozom u %	55	58,8	69,8	75	-	-
Trgovinski bilans u 000 KM (deficit)	-6.224.697	-4.809.186	-314.739	-224.042	5,1	4,7
Zaposlenost- prosjek	531.483	520.162	51.583	50.024	9,7	9,6
Radno sposobno stanovništvo (15-64)	1.526.894	1.513.497	178.018	176.573	11,7	11,7
Radana snaga- broj	845.053	841.762	84.886	84.336	10	10
Stopa registrirane zaposlenosti u %	34,8	34,4	29	28,3	-	-
Stopa aktivnosti u %	55,3	55,6	47,7	47,8	-	-
Nezaposlenost- prosjek	313.570	321.581	33.303	34.312	10,6	10,7
Stopa registrirane nezaposlenosti u %	37,1	38,2	39,2	40,7	-	-
Neto plata- prosječna u KM	928	956	759	774	81,8	81
Penzija - prosječna u KM	416	428	413	427	99,3	99,8
Broj penzionera - broj sa stanjem 31.12	424.009	428.117	39.589	39.543	9,3	9,2
Broj poslovnih subjekata- broj sa stanjem 31.12.	112.955	114.867	10.942	10.753	9,7	9,4
Ostvarene investicije u nova stalna sredstva u mili. KM	3.649		-		-	
Stopa investiranja	16,1		-		-	

Izvor: Federalni zavod za programiranje

SBK ima površinu 3.189 km² i učešće kantona u FBiH je 12,2. SBK je u 2020. godini imao 249.062 stanovnika, što čini 11,4% stanovnika FBiH. Broj stanovnika u odnosu na prethodnu godinu je manji za 817, dok je broj stanovnika u Federaciji BiH manji za 5.418. Smanjenje broja stanovnika, kako u SBK, tako i u cijeloj Bosni i Hercegovini, se u velikoj mjeri može dovesti u vezu sa evidentnim trendom rasta broja stanovnika koji napuštaju Bosnu i Hercegovinu i odlaze u druge zemlje, prije svega zemlje Evropske Unije. U SBK u 2020. godini ostvareni su porezni prihodi u iznosu od 29,7 mil. KM, što je u odnosu na prošlu godinu više za 1,5%. U 2020. godini u FBiH ostvaren je prosječan broj zaposlenih u iznosu od 520.162, što je u odnosu na isto razdoblje prethodne godine manje za 2,1% ili 11.321 zaposlenih osoba. U SBK broj zaposlenih u 2020. godini iznosi 50.024, što je u odnosu na prethodnu godinu manje za 1.559 ili za 3,1%. Broj zaposlenih u SBK učestvuje u ukupnom broju zaposlenih u FBiH sa 9,6%.

Registrirana nezaposlenost u SBK u 2020. godini iznosi 34.312 osobe koja traže zaposlenje, što je u prosjeku više za 1.009 ili 2,9% u odnosu na prethodnu godinu. Broj nezaposlenih u ukupnom broju nezaposlenih u FBiH iznosi 10,7%. U 2020. godini, u FBiH prosječna mjesečna isplaćena neto plata iznosi 956 KM i viša je za 3% u odnosu na prethodnu godinu. U SBK prosječna neto plaća iznosi 774 KM što je više za 1,9% u odnosu na 2019. godinu i što je 81% u odnosu na prosjek FBiH.

Ukupan broj penzionera u FBiH u prosincu 2020. godine iznosi 428.117, što je za 0,9% više nego u prethodnoj godini. U SBK broj penzionera u decembru 2020. godine iznosi 39.543 što je manje za 0,11% i što je 9,2% u odnosu na ukupan broj penzionera u FBiH. Prosječna isplaćena penzija u FBiH u prosincu 2020. godine iznosila je 428 KM, što je više za 2,8 %, dok u SBK prosječna isplaćena penzija iznosi 427 KM što je više za 3,3% u odnosu na prethodnu godinu. Prema statističkim podacima ukupan broj poslovnih subjekata u FBiH na dan 31.12.2020. godine iznosi 114.867, što je više za 1,6 % u odnosu na prethodnu godinu. Ukupan broj poslovnih subjekata u SBK iznosi 10.753 i manji je za 189 ili 1,72% u odnosu na prethodnu godinu. Broj poslovnih subjekata u SBK učestvuje u ukupnom broju poslovnih subjekata u Federaciji BiH sa 9,4%. U 2020. godini u Federaciji BiH ostvaren je izvoz u ukupnom iznosu od 6.871 mil. KM što je za 9,8% manje u odnosu na izvoz u 2019. godini. U SBK izvoz iznosi 671 mil. KM što je za 7,8% manje u odnosu na prethodnu godinu. Izvoz SBK-a učestvuje u ukupnom izvozu FBiH sa 9,8%.

2.1. Indeks razvijenosti

Federalni zavod za programiranje razvoja (u daljem tekstu: FZZPR), kao institucija odgovorna za cjelokupan proces strateškog planiranja u Federaciji BiH, analizira razvijenost kantona u odnosu na nivo razvijenosti prosjeka Federacije BiH i to iskazuje indeksom razvijenosti. Prema Zakonu o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u Federaciji BiH (“Službene novine Federacije BiH”, broj: 32/17), Indeks razvijenosti predstavlja kompozitni pokazatelj koji se računa kao ponderirani prosjek više temeljnih socioekonomskih pokazatelja radi mjerenja stepena razvijenosti jedinica lokalne samouprave i kantona, i izrađuje se u svrhu mjerenja sveukupnog uticaja implementacije strateških dokumenata. Za 2020. godinu indeks razvijenosti kantona i jedinica lokalne samouprave u Federaciji koristili su se sljedeći indikatori:

- a) prihodi od poreza na dohodak po stanovniku;
- b) stepen zaposlenosti;
- c) kretanje stanovništva;
- d) udio starog stanovništva u ukupnom stanovništvu;
- e) stepen obrazovanja radne snage.

Indeks razvijenosti po kantonima prikazan je u Tabeli 2.

Tabela 2. Rang razvijenosti po kantonima u 2020. godini

Rang	Kantoni	Prihod od poreza na dohodak po 2020	Stepen zaposlenosti 2020	Kretanje stanovnika 2013-2020	Učešće starog stanovništva 2020.	Stepen obrazovanja stanovništva 2020.	Indeks 2020
1	Kanton Sarajevo	3,06	2,32	1,83	0,80	1,63	1,00
2	Zapadnohercegovački kanton	0,66	0,82	0,95	0,82	1,93	1,03
3	Hercegovačko neretvanski kanton	1,15	1,11	0,75	0,56	1,35	1,01
4	Bosansko-podrinjski kanton	1,16	1,8	0,41	0,31	1,06	0,99
5	Tuzlanski kanton	0,67	0,88	0,97	1,01	0,73	0,84
6	Zeničko-dobojski kanton	0,53	0,94	0,9	1,26	0,71	0,83
7	Srednjobosanski kanton	0,19	0,62	0,84	1,29	0,55	0,64
8	Unsko-sanski kanton	0,07	0,00	0,78	1,51	0,00	0,40
9	Posavski kanton	0,16	0,15	0,00	0,65	0,62	0,29
10	Kanton br. 10	0,00	0,05	0,04	0,00	1,24	0,27

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja

Kao što je prikazano u Tabeli 2., po izračunu indeksa razvijenosti FZZPR-a u 2020. godini na 1. mjestu po rangu razvijenosti je i dalje Kanton Sarajevo dok je na posljednjem 10. mjestu Kanton 10. SBK je po indeksu razvijenosti za 2020. godinu pozicioniran na 7. mjestu. Ispred SBK su po indeksu razvijenosti takođe pozicionirani Zeničko-dobojski kanton, Tuzlanski kanton, Bosansko-podrinjski kantoni, Hercegovačko-neretvanski kanton, Zapadno-hercegovački kanton. Kanton Sarajevo, koji zauzima prvo mjesto po razvijenosti kantona, bilježi višestruko veće prihode od poreza na dohodak po glavi stanovnika, a skoro četverostruko veće vrijednosti stepena zaposlenosti, kao i dvostruko veće vrijednosti stepena obrazovanja u odnosu na SBK. Pokazatelji razvijenosti jedinica lokalne samouprave u SBK prikazani su u Tabeli 3.

Tabela 3. Indeks razvijenosti općina SBK u 2020. godini

Rang	Općine	Prihod od poreza na dohodak pc 2019	Stepen zaposlenosti 2020.	Kretanje stanovništva 2013-2020.	Učešće starog stanovništva 2019.	Stepen obrazovanja stanovništva 2019.	Indeks 2020
1	Vitez	0,63	1,08	1,11	1,09	1,12	0,98
2	Kiseljak	0,64	0,93	0,96	0,99	1,09	0,90
3	Kreševo	0,79	1,03	0,66	0,89	1,09	0,89
4	Travnik	0,62	1,08	0,95	1,05	0,79	0,88
5	Novi Travnik	0,59	0,74	1,07	1,17	0,85	0,86
6	Bugojno	0,53	0,72	0,99	1,06	0,86	0,80
7	Busovača	0,47	0,49	1,03	1,14	0,94	0,78
8	Donji Vakuf	0,41	0,92	1,00	1,15	0,58	0,78
9	Jajce	0,52	0,58	0,87	0,98	0,92	0,75
10	Fojnica	0,59	0,79	0,66	1,01	0,77	0,74
11	Gornji Vakuf- Uskoplje	0,27	0,58	0,81	1,10	0,86	0,68
12	Dobretići	0,08	0,00	0,77	0,89	0,00	0,31

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja

Najrazvijenija općina u SBK je Vitez koja ima indeks razvijenosti 0,98 dok općina Dobretići, koja je rangirana kao posljednja spada u grupu izuzetno nerazvijenih općina u Federaciji BiH.

2.2. Demografske karakteristike

Prema podacima Federalnog zavoda za statistiku u 2020. godini (stanje 30.06.2020. godine) na području SBK živi ukupno 249.062 stanovnika, što čini 11,4% stanovnika FBiH. Broj stanovnika u odnosu na prethodnu godinu je manji za 817, dok je broj stanovnika u Federaciji BiH manji za 5.418. KSB zauzima površinu od 3.189 km², odnosno 12,21% teritorije FBiH. U poređenju s drugim kantonima u Federaciji, SBK se po površini nalazi na petom mjestu. Gustoća naseljenosti u SBK u 2019. godini iznosi 78 stan/km². Gustoća naseljenosti SBK je manja od prosjeka naseljenosti u Federaciji BiH, koja iznosi 83,7 stan/km². Najgušće naseljeno područje u SBK je općina Vitez sa 162,3 stan/km². Pregled gustoće naseljenosti stanovništva SBK po općinama prikazan je u Tabeli 4.

Tabela 4. Gustoća naseljenosti stanovništva u SBK u razdoblju 2015-2020. godina

Grad/Općina	Broj naseljenih mjesta	Površina općina u km ²	Stanovništvo						Gustina naseljenosti	Po popisu 1991.	Prisutno stanovništvo	Odsutno stanovništvo	Kolona 12/10
			2015	2016	2017	2018	2019	2020					
1	2	3	5	6	7	8	9	9	10	11	12	13	
Kreševo	27	149	5.403	5.149	5.094	5.054	4.988	4.957	33,3	6.731	4.957	-1.774	26,4
Travnik	90	529	54.332	53.054	52.857	52.739	52.487	52.308	98,9	70.090	52.308	-17.782	25,4
Vitez	34	159	25.294	25.763	25.865	25.859	25.911	25.813	162,3	27.859	25.813	-2.046	-7,3
Kiseljak	82	165	20.442	20.454	20.431	20.407	20.328	20.288	123,0	24.164	20.288	-3.876	16,0
Fojnica	55	306	11.455	11.979	11.900	11.828	11.723	11.618	38,0	16.296	11.618	-4.678	28,7

Novi Travnik	52	242	24.952	23.767	23.752	23.767	23.704	23.685	97,9	30.713	23.685	-7.028	-
Bugojno	78	361	37.115	31.220	31.173	31.091	30.998	30.925	85,7	46.889	30.925	-15.964	22,9
Gornji Vakuf - Uskoplje	52	402	18.474	20.519	20.409	20.292	20.158	20.071	49,9	25.181	20.071	-5.110	-
Donji Vakuf	68	320	13.728	13.828	13.718	13.814	13.802	13.770	43,0	24.372	13.770	-10.602	20,3
Jajce	58	339	23.945	26.867	26.761	26.626	26.479	26.360	77,0	43.011	26.360	-16.651	-
Busovača	47	158	15.949	17.773	17.773	17.773	17.740	17.712	112,1	18.879	17.712	-1.167	43,5
Dobretići	18	59	625	1.600	1.584	1.575	1.561	1.555	26,4	4.790	1.555	-3.235	-
KSB	661	3.189	251.714	251.973	251.434	250.825	249.879	249.062	78,1	338.975	249.062	-89.913	67,5
FBiH	3.329	26.110	2.334.348	2.206.231	2.201.193	2.196.233	2.190.098	2.184.680	83,7	2.758.416	2.184.680	178.052	26,5

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja

Osnovne karakteristike demografskih kretanja na području SBK su negativan migracijski saldo i negativan prirodni priraštaj. Općina Travnik je najnaseljenija sa ukupno 52.308 stanovnika, koja je najveća i površinom od 529 km². Slijede općina Bugojno sa 30.925 stanovnika i općina Jajce sa 26.360 stanovnika. Najmanje naseljena općina je općina Dobretići sa 1.555 stanovnika, koja ima i najmanju površinu 59 km². U 2020. godini u SBK zabilježeno je smanjenje broja novorođene djece za 80 živorođeno djece u odnosu na 2019. godinu, ali i porast broja umrlog stanovništva za 398 u odnosu na prošlu godinu, što u konačnici rezultira negativnim prirodnim priraštajem, čime se nastavila tendencija negativnog prirodnog priraštaja (Tabela 5.). U općini Travnik zabilježen je najveći negativni prirodni priraštaj.

Tabela 5. Prirodni priraštaj u SBK i FBiH u razdoblju 2015. - 2020. godina

Grad/Općina	Prirodni priraštaj					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kreševo	-32	-33	-22	-34	-29	-46
Travnik	-34	-51	-54	-97	-163	-252
Vitez	16	34	26	14	5	-71
Kiseljak	-58	-11	-30	-60	-70	-90
Fojnica	-38	-39	-37	-64	-78	-83
Novi Travnik	31	11	49	37	-11	-55
Bugojno	-61	-67	-76	-16	-45	-114
Gornji Vakuf - Uskoplje	-34	-29	-31	-42	-43	-74
Donji Vakuf	-14	20	38	-7	-3	-10
Jajce	-98	-19	-86	-57	-73	-161
Busovača	19	-3	0	-33	-12	-42
Dobretići	0	-8	-7	-9	-11	-13
Kanto Središnja Bosna	-303	-195	-230	-368	-533	-1011
FBiH	-2345	-1450	-1865	-2543	-4005	-8815

2.3. Privredni pokazatelji

U narednoj tabeli predstavljen je trend promjena vrijednosti ključnih pokazatelja ekonomskog razvoja u SBK za razdoblje od 2014. do 2020. godine, definiranih kao pokazatelji Strateškog cilja 1 i njegovih prioriteta. Kao što je moguće zaključiti, SBK je već u 2019. godini „prevazišao“ ciljne vrijednosti 2020. godine za pojedine pokazatelje kao što su: broj zaposlenih, ukupna požnjevena površina svih kultura, ukupna proizvodnja šumskih sortimenata, ukupan izvoz, broj osoba zaposlenih u turizmu. Pokrivenost uvoza izvozom je rastao u odnosu na 2019. godinu i iznosi 75 %, dok je broj registriranih poslovnih subjekata rastao u odnosu na 2019. godinu. Ukupne ostvarene investicije u 2019. godini su se povećale u odnosu na 2018. godinu za 18.532 000 KM.

Tabela 6. Pregled pokazatelja ekonomskog razvoja u SBK za razdoblje od 2014. do 2020. godina

Oznaka	Naziv pokazatelja	Objašnjenje pokazatelja	Polazna vrijednost 2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Ciljana vrijednost 2020
Strateški cilj 1. Ojačati gospodarski sektor održivim korištenjem raspoloživih potencijala, prirodnih resursa, naslijeđa i tradicije	BDP	Nadležne institucije više ne izračunavaju pokazatelj BDP-a za kantone	1.304.147	-	-	-	-	-	-	1.450.000
	Broj zaposlenih	Federalni zavod za statistiku; godišnji izvještaj	40.745	41.615	43.474	49.650	50.957	51.583	50.024	46.856
	Indeks razvijenosti	Federalni zavod za programiranje razvoja	78,5	77,2	83,7	83,4	0,73	0,63	0,64	86,4
I.1. Unaprijediti korištenje raspoloživih prirodnih potencijala za razvoj poljoprivrede, šumarstva i prehrambene industrije	Prosječan broj osoba zaposlenih u poljoprivredi i šumarstvu	FZZS, godišnji izvještaj	1.362	1.357	1.443	1.660	1.718	1.745	1.718	1.906
	Ostvarene investicije u poljoprivredi u nova stalna sredstva, uključujući investicije poljoprivrednih gazdinstava	FZZS, godišnji izvještaj	5.749	4.944	5.472	5.308	4.716	4.562	-	9.200
	Ukupna požnjevena površina svih kultura, u ha	FZZS, godišnji izvještaj	15.627	16.557	16.003	15.849	15.204	88.148	103.989	16.090

	Ukupni broj rodnih stabala	FZZS, godišnji izvještaj	799.102	807.416	857.066	867.639	892.538	886.674	921.235	958.920		
	Ukupna proizvodnja šumskih sortimana, u tisućama m3	FZZS, godišnji izvještaj	319	319	366	391	435	431	425	350		
1.2.	Jačati gospodarstvo uz poticanje izvoznih aktivnosti	Indeks obima industrijske proizvodnje	FZZS, godišnji izvještaj	104,9	106,2	104,6	98,5	99,2	101,1	87,9	110	
		Ukupni izvoz, u 000 KM	FZZS, godišnji izvještaj	579.077	658.339	702.350	715.158	770.048	728.575	671.209	665.940	
		Pokrivenost uvoza izvozom (u %)	FZZS, godišnji izvještaj	71	72	75,4	73,4	78,6	69,8	75,0	80	
1.3.	Poboljšati razvoj održivog turizma	Investicije u hotelijerstvu i ugostiteljstvu, u 000 KM	FZZS, godišnji izvještaj	4.235	3.130	3.661	1.059	1.178	-		5.000	
		Broj dolazaka turista	FZZS, godišnje izvješće	36.617	42.280	44.936	48.132	47.142	54.028	22.990	43.364	
		Broj noćenja turista	FZZS, godišnji izvještaj	52.609	78.782	81.952	88.194	85.427	90.381	41.097	63.131	
		Broj ležaja	FZZS, godišnji izvještaj	1.606	1.764	1.864	1.742	1.708	1.782	1.787	3.212	
		Promet u ugostiteljstvu	Nedostupni podaci	10.460.421	-	-	-	-	-			11.500.000
		Broj osoba zaposlenih u turizmu	FZZS, godišnji izvještaj	1.898	1.937	2.115	2.225	2.286	2.377	2.292	2.277	
1.4.	Kreirati povoljnije poslovno okruženje	Broj registriranih poslovnih subjekata	Federalni zavod za programiranje razvoja	13.161	13.395	12.803	12.547	12.967	13.179	13.468	14.477	
		Ukupno ostvarene investicije, u 000 KM	FZZS, godišnji izvještaj	251.880	194.281	230.395	202.002	205.984	224.516	-	290.000	

Izvor: Federalni zavod za statistiku

2.4. Zaposlenost, nezaposlenost i plate

U Tabeli 7. prikazan je pregled broja zaposlenih, nezaposlenih i plata na nivou godišnjeg prosjeka u SBK u razdoblju od 2013.-2020. godina.

Tabela 7. Pregled zaposlenih, nezaposlenih i plata na nivou godišnjeg prosjeka u SBK

Godina	SBK			FBiH		
	Broj zaposlenih	Broj nezaposlenih	Prosječna neto plata (KM)	Broj zaposlenih	Broj nezaposlenih	Prosječna neto plata (KM)
2013	38.975	41.711	698	435.113	391.942	835
2014	40.745	41.804	678	443.587	392.265	833
2015	41.615	40.848	673	450.121	389.865	830
2016	43.474	38.748	678	457.974	372.207	839
2017	49.650	36.799	698	505.201	349.699	860
2018	50.957	34.777	723	519.800	329.907	889
2019	51.583	32.775	759	531.483	307.864	928
2020.	50.024	34.685	774	520.162	323.244	956

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Prema podacima FZZPR i Federalnog zavoda za statistiku, SBK u razdoblju od 2013.-2019. godine bilježi konstantno povećanje broja zaposlenih, a u 2020. godini došlo je do pada broja zaposlenih za 1.559. Najviše zaposlenih u SBK u 2020. godini evidentirano je u općini Travnik (13.396), a zatim slijede Vitez (6.680) i Bugojno (5.542). Najmanje zaposlenih ima općina Dobretići sa 27 registriranih zaposlenih osoba. Krajem mjeseca decembra 2020. godine na evidenciji nezaposlenih je bilo ukupno 15.066 korisnika zdravstvene zaštite, što čini 43,44% od ukupnog broja nezaposlenih osoba. Korisnika novčane naknade na dan 31.12.2020. godine je bilo ukupno 1.430 ili 4,12% od ukupnog broja nezaposlenih osoba. Kvalifikacijska struktura nezaposlenih osoba, što ćemo vidjeti iz naredne tabele, je takva da je najveći broj stručne spreme III stepen 12.179 ili 35%, I stepen 10.523 ili 30,3%, IV stepen 9.067 ili 26%, VI2 stepen 1.308 ili 3,7%, VII2 stepen 507 ili 1,5%, VIII1 stepen 441 ili 1,3%, II stepen 361 ili 1%, VII1 stepen 194 ili 0,6%, te V stepen 104 ili 0,3%.

Tabela 8. Pregled broja nezaposlenih osoba po stupnju stručnog obrazovanja na dan 31.12.2020. god.

OPĆINA	UKUPNO	STEPEN STRUČNOG STRUČNOG OBRAZOVANJA										
		Osnovno obrazovanje	Progr.stručnog osposobljavanja	Srednje stručno obrazovanje i obuka	Srednje tehničko obrazovanje, opće obrazovanje	Postsekundarno obrzovanje, uključujući majstorske i srodne ispite	Prvi ciklus visokog obrazovanja (diploma visokoškolske ustanove)	Prvi ciklus visokog obrazovanja (dodatak diplomu)	Drugi ciklus visokog obrazovanja (Magistarska diploma)	Drugi ciklus visokog obrazovanja (dodatak diplomu)	Treći ciklus visokog obrazovanja	
BUGOJNO	4877	svega	1504	18	1777	1167	7	42	196	77	89	0
	2600	žena	810	7	791	724	0	26	128	46	68	0
BUSOVAČA	2468	svega	613	55	914	761	10	14	63	17	21	0
	1385	žena	340	19	431	516	0	9	44	12	14	0
DOBRETIĆI	59	svega	35	2	11	11	0	0	0	0	0	0
	30	žena	18	2	4	6	0	0	0	0	0	0
DONJI VAKUF	2497	svega	689	8	982	654	1	21	38	56	48	0
	1192	žena	299	0	427	366	0	12	27	36	25	0
FOJNICA	1685	svega	565	25	521	469	1	7	66	12	19	0
	924	žena	380	10	197	271	0	2	39	7	18	0
G. VAKUF – USKOPLJE	2513	svega	751	2	988	586	1	15	98	32	40	0
	1242	žena	362	1	411	361	0	9	57	14	27	0
JAJCE	3088	svega	1003	54	1131	735	11	13	78	33	29	1
	1725	žena	589	34	531	469	1	11	58	18	14	0
KISELJAK	2120	svega	491	24	853	611	2	5	76	17	41	0
	1140	žena	226	12	407	396	1	4	50	12	32	0
KREŠEVO	550	svega	142	0	183	182	1	1	24	3	14	0
	339	žena	95	0	79	136	0	1	17	3	8	0
NOVI TRAVNIK	3323	svega	1043	52	1113	837	27	18	157	24	52	0
	1943	žena	698	33	471	576	3	12	103	10	37	0
TRAVNIK	7505	svega	2583	73	2269	1943	18	23	395	98	103	0
	3509	žena	1291	25	746	1045	1	11	248	66	76	0
VITEZ	4000	svega	1104	48	1437	1111	25	35	117	72	51	0
	2203	žena	620	31	666	694	2	24	79	47	40	0
UKUPNO KSB	34685	svega	10523	361	12179	9067	104	194	1308	441	507	1
	18232	žena	5728	174	5161	5560	8	121	850	271	359	0

Izvor: Služba za zapošljavanje SBK

Na području SBK je na kraju 2020. godine evidentirano 34.685 nezaposlenih lica, dok je na kraju 2019. godine ovaj broj iznosio 34.775 nezaposlene osobe, što je za 1.910 osoba više u odnosu na broj evidentiranih krajem 2019. godine.

Tabela 9. Pregled nezaposlenosti po općinama u SBK za razdoblje 2015.-2020. godine

Općina	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	Nezaposleni	Nezaposleni	Nezaposleni	Nezaposleni	Nezaposleni	Nezaposleni
Bugojno	6.055	7.768	5.438	5.232	4.717	4.877
Busovača	3.140	2.940	2.834	2.672	2.519	2.468
Dobretići	101	94	67	59	57	59
Donji Vakuf	2.915	2.854	2.754	2.340	2.217	2.497
Fojnica	2.118	1.963	1.839	1.816	1.655	1.685
G. Vakuf – Uskoplje	3.064	2.971	2.698	2.486	2.401	2.513
Jajce	3.799	3.744	3.382	3.076	2.900	3.088
Kiseljak	2.633	2.492	2.375	2.236	2.030	2.120
Kreševo	708	600	591	602	530	550
Novi Travnik	3.903	3.629	3.402	3.214	3.003	3.323
Travnik	8.079	7.519	7.191	7.013	6.973	7.505
Vitez	4.333	4.174	4.228	4.031	3.773	4.000
KSB	40.848	38.748	36.799	34.777	32.775	34.685
Federacija BiH	389.865	327.207	349.699	329.907	307.864	323.244

Izvor: SBK u brojakama, Federalni zavod za statistiku

Najveći broj nezaposleni je u općini Travnik 7.505 nezaposlenih, u odnosu na 2019. godinu taj broj se povećao za 532 osobe. Druga po redu općina po broju nezaposlenih je općina Bugojna 4.877 nezaposlenih osoba, taj iznos se povećao u odnosu na 2019. godinu za 160 osoba.

Prosječna mjesečna neto plata je, također, kontinuirano rasla od 2015. godine i u 2020. godini je iznosila 774 KM. Međutim, i dalje se radi o znatno manjoj prosječnoj mjesečnoj neto plati u odnosu na Federaciju BiH, u kojoj je ista u 2020. godini iznosila 956 KM. Najviša prosječna neto plata je tijekom 2020. godine u SBK evidentirana u općini Dobretićima (1.052 KM), a najniža u općini Bugojnu (679 KM). U općini Dobretići na posljednjem popisu upisanih 1.629 stvarno živi oko tri stotine stanovnika, a od 31 uposlenih najviše ih je u općini i policijskoj stanici. Iz kantonalnog budžeta godišnje za pomoć u finansiranju općine Dobretići izdvaja se određeni iznos.

Tabela 10. Prosječna neto plata po općinama u SBK za razdoblje 2015.-2020. godine

Općina	Prosječna neto plata					
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Bugojno	642	642	632	641	640	679
Busovača	724	709	720	755	772	799
Dobretići	872	913	1.055	1.091	1.045	1.052
Donji Vakuf	688	687	689	727	804	770
Fojnica	747	735	763	791	790	774
Gornji Vakuf-Uskoplje	681	688	669	684	673	691
Jajce	826	827	863	906	928	954
Kiseljak	630	625	638	684	710	729
Kreševo	659	658	815	867	877	923
Novi Travnik	748	773	766	768	786	805
Travnik	652	661	684	707	770	792
Vitez	600	607	640	668	717	714
Ukupno	673	678	698	723	759	774

U Tabeli 11. je predstavljen indeks industrijske proizvodnje ostvaren u SBK i FBiH za razdoblje od 2013. do 2020. godine.

Tabela 11. Industrijska proizvodnja po godinama u SBK i FBiH

Indeks-Godina	Srednjobosanski kanton	Federacija BiH
2013/2012	123,3	107,4
2014/2013	104,9	100,1
2015/2014	106,2	102,2
2016/2015	104,6	102,6
2017/2016	98,5	103,8
2018/2017	99,2	100,8

2019/2018	101,1	97,3
2020/2019	87,9	94,2

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja

Prema statističkim podacima u 2020. godini u FBiH ostvaren je pad fizičkog obima industrijske proizvodnje u odnosu na 2019. godinu, a u SBK je ostvaren je pad fizičkog obima (Tabela 11). Ipak, bitno je imati u vidu da je indeks rasta industrijske proizvodnje u SBK, u razdoblju 2012-2016, bio bitno iznad prosjeka FBiH, bio je pad u 2017.godini, ali nastavlja se rast u 2018. i 2019. godini indeks rasta industrijske proizvodnje je iznad prosjeka u FBiH.

Ukoliko se posmatraju pokazatelji uvoza i izvoza u SBK u proteklom razdoblju, u apsolutnim iznosima, može se uočiti da je u 2020. godini došlo do pada izvoza 57.366 KM, dok je uvoz u 2020. godini pao za 148.063 KM. Ipak, evidentno je da je stepen pokrivenosti uvoza izvozom u 2020. godini u SBK bitno veći nego na nivou FBiH (75% u SBK, a 58,8% u FBiH). U 2020. godini izvoz iz SBK činio je 9,76% izvoza Federacije BiH i 7,66 ukupnog uvoza u ovaj bh-a entitet. U SBK uvoz iznosi 895.251 milijuna KM što je za 148.0630milijuna manje u odnosu na prethodnu godinu. Najveći uvoz evidentiran je u općini Vitez (339 milion KM), općini Travnik (174 milijuna KM) i općini Kiseljak (93 milijuna KM). U KSB u 2020. godini izvoz iznosi 671 milijuna KM što je za 57.366 niže u odnosu na prethodnu godinu. Najveći izvoz evidentiran je u općinama Travnik (185 milijuna KM), Jajce (100 milijuna KM) i Novi Travnik (71 milijun KM).

Tabela 12. Pokazatelji uvoza i izvoza u SBK i FBiH za razdoblje 2014.-2020. godina

Pokazatelj	Izvoz u 000 KM						Uvoz u 000 KM								
	Godina	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Srednjobosanski kanton		579.077	658.339	702.350	715.158	770.048	728.575	671.209	815.694	914.282	932.107	974.933	980.289	1.043.314	895.251
Federacija BiH		5.778.906	6.148.081	6.259.782	7.254.541	7.911.910	7.620.114	6.871.411	10.354.092	10.681.387	10.925.903	12.435.049	13.266.591	13.844.811	11.680.597

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Tabela 13. Pokrivenost uvoza izvozom u % za razdoblje 2014.-2020. godina

Pokazatelj	Pokrivenost uvoza izvozom (u %)							
	Godina	2014.	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.
Srednjobosanski kanton		71,0	72,0	75,4	73,4	78,6	69,8	75,0
Federacija BiH		55,8	57,6	57,3	58,0	59,6	55	58,8

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Ukupan broj poslovnih subjekata u SBK iznosi 13.468 i veći je za 289 poslovnih subjekata u odnosu na prethodnu godinu. Broj poslovnih subjekata u SBK učestvuje u ukupnom broju poslovnih subjekata u Federaciji BiH sa 9,24 %.

Tabela 14. Struktura poslovnih subjekata u SBK i FBiH za razdoblje 2013. – 2020. godine

Godina	Registrirani poslovni subjekti u SBK po djelatnosti			Ukupno SBK poslovni subjekti	Ukupno FBiH poslovni subjekti	Učešće kantona u FBiH
	Jedinice					
	Pravna lica	u sastavu	Obrt			
2013.	4.400	2.325	6.160	12.885	128.728	10,01%
2014.	4.530	2.421	6.210	13.161	129.315	10,18%
2015.	4.659	2.487	6.249	13.395	131.291	10,20%
2016.	4.821	2.578	5.404	12.803	134.019	9,55%
2017.	4.939	2.636	4.972	12.547	135.339	9,27%
2018.	5.102	2.688	5.177	12.967	140.075	9,26%
2019.	5.198	2.687	5.294	13.179	143.823	9,16%
2020.	5.318	2.683	5.467	13.468	145.640	9,24%

Izvor: Federalni zavod za statistiku; Obrada: Federalni zavod za programiranje razvoja

2.5. Biljna proizvodnja

U strukturi sjetvenih površina na području SBK dominiraju žita, prije svega kukuruz, koji je dominantna kultura za spremanje stočne hrane, pšenica, zob, ječam. Prinosi ovih kultura jako variraju, ovisno o vremenskim uvjetima, s obzirom da gotovo ne postoje sistemi za navodnjavanje, te zaštitu od leda i drugih vremenskih nepogoda. Raž, krumpir, crni luk, kupus, zelena paprika, stočna repa su imali rast dok travno djetelinska smjesa, lucerna i tritikale imaju pad u odnosu na 2019. godinu.

Tabela 15. Pregled prinosa usjeva u SBK za razdoblje 2014.-2020.godine

Usjevi	2014		2015		2016		2017		2018		2019		2020								
	Požnjevena		Požnjevena		Požnjevena		Požnjevena		Požnjevena		Požnjevena		Požnjevena								
	površina	Prinos, tona	površina	Prinos, tona	površina	Prinos, tona	površina	Prinos, tona	površina	Prinos, tona	površina	Prinos, tona	površina	Prinos, tona							
	u ha	ukupno po ha	u ha	ukupno po ha	u ha	ukupno po ha	u ha	ukupno po ha	u ha	ukupno po ha	u ha	ukupno po ha	u ha	ukupno po ha							
Pšenica	1.697	5.318	3,1	1.770	5.667	3,2	1.696	5.996	3,5	1.651	5.542	3,4	1.546	5.098	3,3	1.373	4.660	3,4	1.478	5.014	3,4
Raž	425	1.266	3	392	1.244	3,2	399	1.461	3,7	388	1.344	0,5	372	1.324	3,6	339	1.161	3,4	335	1.193	3,6
Ječam	1.055	3.293	3,1	1.042	3.265	3,1	1.035	3.298	3,2	881	2.875	3,3	907	2.948	3,3	860	2.922	3,4	900	3.039	3,4
Zob	435	1.251	2,9	404	1.235	3,1	414	1.380	3,3	436	1.291	3	423	1.191	2,8	455	1.297	2,9	425	1.203	2,8
Tritikale	-	-	-	-	-	-	-	-	-	531	1.951	3,7	382	1.344	3,5	390	1.395	3,6	513	1.860	3,6
Heljda	-	-	-	-	-	-	-	-	-	127	242	1,9	119	237	2,0	107	216	2	170	287	1,7
Kukuruz - zrno	1.059	2.289	2,2	1.356	2.471	1,8	1.342	2.630	2	1.209	2.115	1,7	956	1.864	2,0	902	1.774	2	1.087	2.567	2,4
Krompir/Krumpir	3.033	18.830	6,2	3.282	28.124	8,6	3.221	27.839	8,6	3.087	23.232	7,5	2.982	22.959	7,7	2.868	21.243	7,4	3.135	27.038	8,7
Crni luk	322	2.130	6,6	323	2.351	7,3	339	2.665	7,9	336	2.530	7,5	357	2.743	7,7	320	2.313	7,2	362	2.655	7,3
Grah - zrno	609	1.233	2,0	630	1.025	1,6	575	1.053	1,8	578	930	1,6	561	928	1,7	599	1.007	1,7	610	1.165	1,9
Kupus	547	8.688	15,9	547	8.807	16,1	517	8.505	16,5	519	8.593	16,6	509	8.332	16,4	500	8.161	16,3	533	8.898	16,7
Paradajz/Rajčica	74	367	5,0	85	500	5,9	93	444	4,8	95	537	5,7	86	497	5,8	76	461	6,1	88	530	6
Paprika zelena	54	257	4,7	63	348	5,5	70	356	5,1	75	660	8,9	80	559	7,0	62	400	6,4	79	538	6,8
Dijetelina - sijeno	1.757	1.181	4,7	1.823	8.574	4,7	1.826	8.214	4,5	1.846	8.601	4,7	1.765	7.299	4,1	1.756	7.450	4,2	1.780	8.299	4,7
Lucerka/Lucerna	1.517	7.362	4,9	1.676	8.091	4,8	1.658	7.256	4,4	1.616	7.861	4,9	1.551	6.328	4,1	1.540	6.912	4,5	1.553	7.445	4,8
Kukuruz zeleni	842	18.136	21,5	828	18.361	22,2	881	22.138	25,1	892	17.222	19,3	866	20.769	24,0	881	19.768	22,4	1.154	24.666	21,4
Stočna repa	209	2.964	14,2	200	3.159	15,8	201	2.989	14,9	197	2.706	13,7	196	2.729	14,0	180	2.321	12,9	188	2.612	13,9
Travno- djet.smjesa	1.591	5.442	3,4	1.708	5.907	3,5	1.736	5.241	3	1.385	4.419	3,2	1.546	5.043	3,3	1.494	4.687	3,1	1533	4.980	3,2

Izvor: Federalni zavod za statistiku, SBK u brojkama 2020.godina

Tabela 16. Pregled voća u SBK za razdoblju 2014.-2020.godine

Voće	2014			2015			2016			2017			2018			2019			2020		
	Broj			Broj			Broj			Broj			Broj			Broj					
	rodnih	Prinos		rodnih	Prinos		rodnih	Prinos		rodnih	Prinos		rodnih	Prinos		rodnih	Prinos		rodnih	Prinos	
	stabala	ukupno	kg po	stabala	ukupno	kg po	stabala	ukupno	kg po	stabala	ukupno	kg po	stabala	ukupno	kg po	stabala	ukupno	kg po	stabala	ukupno	kg po
	tona	stablu	tona	stablu	tona	stablu	tona	stablu	tona	stablu	tona	stablu	tona	stablu	tona	stablu	tona	stablu	tona	stablu	
Trešnje	16.135	132	8,2	15.210	79	18,3	15.410	111	7,2	15.515	60	3,9	18.666	383	20,5	18.766	108	5,8	19.735	450	22,8
Višnje	9.270	43	4,7	9.760	163	16,7	9.840	86	8,8	10.430	62	6,0	10.900	209	19,2	10.660	46	4,3	11.443	278	24,3
Jabuke	230.120	948	4,1	231.909	4.629	20,0	241.545	863	3,6	254.540	544	2,2	252.006	4.031	16,0	247.406	757	3,1	256.309	5.664	22,1
Kruške	108.565	275	2,5	111.765	1.531	13,7	113.200	330	2,9	115.050	226	2,0	115.190	1.422	12,3	115.195	286	2,5	117.925	2.127	18
Šljive	404.392	1.023	2,5	405.152	5.163	12,7	443.316	747	1,7	450.539	408	0,9	460.006	6.916	15,0	459.029	620	1,4	468.335	8.057	17,2
Orasi	28.875	53	1,8	31.895	488	15,3	33.755	91	2,7	33.565	43	1,3	35.770	439	12,3	35.618	88	2,5	47.488	740	15,6

Izvor: Federalni zavod za statistiku, SBK u brojkama 2020.godina

U strukturi voćarskih kultura zastupljena je proizvodnja jabučastog, jezgrastog, koštičavog i jagodičastog voća. U ukupnoj voćarskoj proizvodnji dominira proizvodnja šljive i jabuke. U 2020. godini došlo je do rasta prinosa po stablu. Najveći prinos u 2020. godini bilježi trešnja, zatim višnje, jabuke, kruške, šljive i orasi. Kod brojnog stanja stoke zabilježen je pad u odnosu na 2019. godinu. Blagi porast bilježi broj košnjice pčela. (Tabela 17).

Tabela 17. Brojno stanje stoke u SBK u razdoblju 2014. - 2020. godina

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2019
Goveda	32.602	32.853	32.432	30.897	29.374	28.677	27.435
Ovce	93.290	93.068	89.340	90.930	98.508	98.929	95.690
Svinje	16.040	15.393	14.136	14.087	14.016	13.192	12.726
Konji	1.348	1.297	1.309	1.313	1.280	1.185	1.069
Perad (u hilj./tis. grla)	275	229	249	284	213	224	215
Koze	3.767	4.141	4.430	4.475	4.865	4.750	4.706
Košnice pčela	21.235	21.660	21.126	19.645	19.355	19.557	21.681

Izvor: Federalni zavod za statistiku, KSB u brojkama 2020. godina

2.6. Turizam

U sljedećem tabelarnom prikazu po godinama dati su pregledi broja dolazaka i noćenja turista u SBK.

Tabela 18. Pregled broja dolazaka i noćenja turista prema vrstama objekata u SBK od 2016.-2020. godine

	DOLASCI TURISTA			NOĆENJA TURISTA		
	Ukupno	Domaći	Strani	Ukupno	Domaćih	Stranih
					turista	turista
2016	44.936	27.483	17.453	81.952	50.357	31.595
Hoteli i sličan smještaj	41.454	25.529	15.925	75.360	46.232	29.128
Odmarališta i slični objekti.	1.383	564	819	2.561	1.289	1.272
Kampovi i prostor za kampiranje	585	190	395	998	283	715
Ostali smještaj	1.514	1.200	314	3.033	2.553	480
Broj ležaja	1.864					
2017	48.132	27.733	20.399	88.194	50.439	37.755
Hoteli i sličan smještaj	43.819	25.139	18.680	78.977	44.989	33.988
Odmarališta i slični objekti.	912	536	376	2.743	1.272	1.471
Kampovi i prostor za kampiranje	1.307	247	1.060	2.213	404	1.809
Ostali smještaj	2.094	1.811	283	4.261	3.774	487
Broj ležaja	1.742					
2018	47.142	25.885	21.257	85.427	46.590	38.837

Hoteli i sličan smještaj	40.940	22.130	18.810	72.977	39.128	33.849
Odmarališta i slični objekti.	2.463	1.337	1.126	4.945	2.440	2.505
Kampovi i prostor za kampiranje	1.270	252	1.018	2.359	467	1.892
Ostali smještaj	2.469	2.166	303	5.146	4.555	591
Broj ležaja	1.708					
2019	54.028	28.346	25.682	90.381	44.075	46.306
Hoteli i sličan smještaj	50.421	27.118	23.303	84.436	42.215	42.221
Odmarališta i slični objekti.	1.689	701	988	2.563	1.012	1.551
Kampovi i prostor za kampiranje	1.918	527	1.391	3.382	848	2.534
Ostali smještaj						
Broj ležaja	1.782					
2020	22.990	18.161	4.829	41.097	30.776	10.321
Hoteli i sličan smještaj	22.163	17.440	4.723	39.753	29.579	10.174
Odmarališta i slični objekti.	736	630	106	1.186	1.039	147
Kampovi i prostor za kampiranje	91	91	-	158	158	-
Ostali smještaj						
Broj ležaja	1.787					

Izvor: Federalni zavod za statistiku, SBK u brojkama 2020

U 2020. godini SBK je posjetilo 22.990 turista što je za 31.038 manje u odnosu na 2019. godinu. Razlog toliko smanjenog broja turista je pandemija Covid 19 virusa, kada su na snazi bile zabrane kretanje i epidemiološke mjere kako u BiH tako i u cijelom svijetu. Zabilježena je tendencija rasta broja stranih gostiju u razdoblju 2016.-2019. godina, dok dolasci i noćenja domaći turista su se smanjili i to ukazuje na činjenicu da i ovaj sektor trpi posljedice ekonomsko- socijalnih prilika u kantonu. Ako usporedimo podatke Federalno zavoda za statistiku i turističke zajednice vidimo da se radi o velikoj razlici. Broj dolazaka- noćenja na području SBK je daleko veći nego je predstavljeno statističkim podacima, obzirom da privatni smještaj nije predmet statističke obrade, a koji čini najveću zastupljenost u sveukupnoj smještajnoj ponudi SBK.

2.7. Društveni pokazatelji

Posmatranjem ključnih pokazatelja društvenog razvoja SBK, može se uočiti da se povećao broj liječnika i stomatologa u odnosu na 2019. godinu. Povećao se broj djece koji završavaju osnovno i srednje obrazovanje u odnosu na 2019. godinu i to za 103 djece. Socijalni transferi u 2020. godinu, iznos socijalnih izdvajanja su povećani u odnosu na 2019. godinu. U toku 2020.godine registrirano je ukupno 1016 krivičnih djela, što je za 33 djela ili 3% manje u

odnosu na isto razdoblje 2019.godine, kada je evidentirano 1049 krivičnih djela. Istovremeno, postotak ukupne riješenosti krivičnih djela se zadržao na nivou prošle godine i iznosi 86%, što je uzimajući u obzir složenost pojedinih krivičnih djela izuzetno visok postotak.

Prijavljeno je 959 osoba za izvršenje krivičnih djela (u odnosu na isto razdoblje 2019.godine predstavlja smanjenje za 73), od kojih su 358 povratnici u vršenju krivičnih djela. Ovo ukazuje na zaključak da je u saradnji sa pravosudnim institucijama potrebno ostvariti intenzivniju suradnju u cilju postizanja stvarne svrhe kažnjavanja, kako bi se takve osobe spriječile u daljnjem činjenju krivičnih djela. Izdvajanja za kulturu i sport značajno su povećana u 2020. godini te iznose 474.500 KM za kulturu i 587.250 KM za sport. U narednoj tabeli predstavljen je trend promjena vrijednosti ključnih pokazatelja društvenog razvoja u SBK za razdoblje od 2014. do 2020. godine, definiranih Strateškim ciljem 2. i njegovim prioritetima.

Tabela 19. Pregled pokazatelja društvenog razvoja u SBK za razdoblje od 2014. do 2020. godine

Oznaka	Naziv cilja ili prioriteta	Naziv pokazatelja	Objašnjenje pokazatelja, izvor podataka (institucija)	Polazna vrijednost 2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Ciljana vrijednost 2020
SC.2	Unaprijediti obrazovanje, zdravstvenu i socijalnu zaštitu te sigurnost građana	Broj učenika osnovnih i srednjih škola / 1.000 stanovnika	FZZS, godišnji izvještaj	139	133	127	123	120	115	112	130
		Broj ljekara / 1.000 stanovnika	Federalni zavod za programiranje razvoja	352 ljekara	356 ljekara	357 ljekara	390 ljekara	376 ljekara	376 ljekara	392 ljekara	400 ljekara
				$(352/273.000 * 1.000 = 1,29)$	$(356/251.714 * 1.000 = 1,41)$	$(357/251.973 * 1.000 = 1,42)$	$(390/251.434 * 1.000 = 1,55)$	$(376/250.825 * 1.000 = 1,50)$	$(376/249.879 * 1.000 = 1,50)$	$(392/249.062 * 1.000 = 1,57)$	1,5
				53 stomatologa (53 / 273.000 * 1.000 = 0,19)	52 stomatologa (52/251.714 * 1.000=0,21)	55 stomatologa (55/251.973 * 1.000=0,22)	60 stomatologa (60/251.434 * 1.000=0,24)	58 stomatologa (58/250.825*1000=0,23)	58 stomatologa (58/249.879*1000=0,23)	57 stomatologa (57/249.062*1000=0,22)	70 stomatologa
Socijalni transferi po stanovniku	Ministarstvo zdravstva i socijalne politike SBK	19,68	39,17	39,97	40,7	44,89	41,4	44,7	23		

2.1.	Poboljšati kvalitet postojećih zdravstvenih usluga	Zdravstveno osiguranih osoba u odnosu na ukupno stanovništvo	Zavod zdravstvenog osiguranja SBK Novi Travnik	85	85,79	85,36	89,87	84,1	83,33	80,49	90
		(u %)									
2.2.	Ojačati kapacitete, unaprijediti kvalitet socijalnih usluga i poboljšati status korisnika usluga	Broj korisnika socijalne pomoći / 1.000 stanovnika	Ministarstvo zdravstva i socijalne politike SBK	36	27	28	36	29	36,5	36	36
		Iznos socijalnih izdvajanja	Ministarstvo zdravstva i socijalne politike SBK	4.972.538	9.859.812	10.073.280	10.234.800	10.376.190	10.564.200	11.383.000	6.000.000
2.3.	Poboljšati kvalitet obrazovanja	Broj djece koja završavaju osnovno i srednje obrazovanje	Ministarstvo obrazovanja, znanosti, mladih, kulture i sporta SBK	3.022 - osnovno obrazovanje	3.100 - osnovno obrazovanje	2.758 - osnovno obrazovanje	2.637 - osnovno obrazovanje	2.770 - osnovno obrazovanje	2497 - osnovno obrazovanje	2.506 - osnovno obrazovanje	2.900 - osnovno obrazovanje
				2.525 - srednje obrazovanje	3.432 - srednje obrazovanje	3.081 - srednje obrazovanje	2.591 - srednje obrazovanje	2.562 - srednje obrazovanje	2.400 - srednje obrazovanje	2.494 - srednje obrazovanje	2.400 - srednje obrazovanje

	Omjer broja nastavnika prema broju djece, u osnovno i srednjem obrazovanju	FZZS, godišnji izvještaj	16 na 1	13 na 1	12 na 1	11 na 1	11 na 1	10na1	10na1	16 na 1	
	Broj djece koja ponavljaju obrazovanje	Ministarstvo obrazovanja, znanosti, mladih, kulture i sporta SBK	500	395	378	392	356	284	60	300	
2.4.	Smanjiti opasnost od kažnjivih i devijantnih ponašanja i povećati stupnja sigurnosti građana Kantona	Broj kriminalnih djela	MUP KSB; https://www.mupsbk-ksb.gov.ba/	2.359	1.591	1.306	1.282	1.126	1049	1.016	1.800
		Broj prijavljenih prijestupnika	MUP SBK; https://www.mupsbk-ksb.gov.ba/	1.381	1.378	1.114	1.152	1.120	923	959	1.000
2.5.	Unaprijediti oblast kulture i sporta	Iznos izdavanja za kulturu i sport	Odjel za kulturu, sport i informiranje SBK	Kultura 412.000	Kultura	Kultura	Kultura	Kultura	Kultura	Kultura	Kultura
					400.000	394.800	605.000	700.000	834.000	474.500	500.000
				Šport 415.000	Sport	Sport	Sport	Sport	Sport	Sport	Sport
				465.500	495.550	567.000	700.000	856.900	587.250	600.000	

2.8. Penzije

Prema podacima FZZPR-a, broj penzionera u decembru 2020. godine iznosi 39.543 što je manje za 0,1% u odnosu na prethodnu godinu i što je 9,2% u odnosu na ukupan broj penzionera u FBiH. Broj umirovljenika se smanjio u većini općina SBK, a najviše u Donjem Vakufu za 4,7%, Kiseljaku za 0,9% i Fojnici za 0,8%, dok je najviše povećanje zabilježeno u Jajcu za 3,0% i Kreševu za 1,6%. Prosječna isplaćena penzija u FBiH u prosincu 2020. godine iznosila je 428 KM, što je više za 2,8% u odnosu na 2019. godinu, dok je u SBK prosječna isplaćena penzija iznosila 427 KM što je više za 3,3% u odnosu na prethodnu godinu. Povećanje prosječne isplaćene mirovine zabilježeno je u svim općinama SBK, najviše u Kiseljaku i Gornji Vakuf-Uskoplju za 4,0%, Fojnici za 3,6% a najmanje u Kreševu za 3,0%.¹

Tabela 20. Broj penzionera i iznos mirovine u SBK i Federaciji BiH za razdoblje 2014.-2020.godina

Godina	KSB		FBiH		BiH	
	Broj penzionera	Iznos prosječne penzija (KM)	Broj penzionera	Iznos penzije (KM)	Broj penzionera	Iznos penzije (KM)
2014	38.048	357	336.898	389	394.900	365
2015	38.457	359	340.848	393	402.044	366
2016	38.916	361	345.629	398	409.335	368
2017	39.062	364	346.538	403	412.539	371
2018	39.319	392	349.158	434	365.718	428
2019	39.589	413	352.438	456	424.009	416
2020	39.543	427	353.361	471	428.117	428

Izvor: Federalni zavod za programiranje

2.9. Porezni prihodi

Prema podacima Porezne uprave FBiH, u 2020. godini u Federaciji BiH, porezni prihodi svih kantona (porezi građana i porez na dohodak) iznose 452.029 hilj. KM, što je u odnosu na prethodnu godinu više za 5,6% (prihodi u 2019. godini su iznosili 427.996 hilj. KM). Porezni prihodi po glavi stanovnika (prisutni broj stanovnika) u FBiH iznose 207 KM i viši su za 5,5% u odnosu na prethodnu godinu. U SBK u 2020. godini ostvareni su porezni prihodi u iznosu od 29,8 mil. KM, što je u odnosu na prošlu godinu više za 5,4%. Najviši porezni prihodi ostvareni su u općini Travnik u iznosu od 6,9 mil. KM, a najniži u općini Dobretići u iznosu od 60,2 tis. KM. Porezni prihodi po glavi stanovnika (prisutni broj stanovnika) u SBK iznose 1139 KM, što je u odnosu na prošlu godinu više za 5,7% i što je 60,4% u odnosu na prosjek FBiH. Najviši porezni prihodi po glavi stanovnika ostvareni su u Kreševu u iznosu od 162 KM, a najniži u općini Dobretići u iznosu od 39 KM.²

¹ Federalni zavod za programiranje, Makroekonomski pokazatelji po kantonima u FBiH 2020.godina

² Federalni zavod za programiranje, Makroekonomski pokazatelji po kantonima u FBiH 2020.godina

Tablra 21. Porezni prihodi u SBK i FBiH po godinama

Godina	Stanovništvo		Prihodi		Prihodi/PC u KM (po glavi stan.)		Prihodi/PC u KM (po glavi stan.) FBiH = 100	
	(prisutno)		u 000 KM		KSB	FBIH	KSB	FBIH
2014	252.573	2.336.722	18.417	282.553	73	121	60	100
2015	251.714	2.334.348	19.768	290.622	79	124	63	100
2016	251.973	2.206.231	25.750	344.606	102	156	65	100
2017	251.434	2.201.193	29.285	380.358	116	173	67	100
2018	250.825	2.196.233	27.118	398.097	108	181	59	100
2019	249.879	2.190.098	28.245	427.995	113	195	61	100
2020	249.062	2.184.680	29.759	452.029	119	207	60	100

Izvor: Federalni zavod za programiranje

2.10. Obrazovanje

Ukupno 27.860 učenika pohađa školu u školskoj 2020/2021. godini, što je za 1.022 učenika manje u odnosu na prošlu godinu, te prati tendenciju smanjenja iz prethodnog razdoblja. Trend smanjenja broja učenika prisutan je i u Federaciji BiH. Broj učenika u odjeljenju u osnovnom obrazovanju u KSB je smanjen u odnosu na 2019./2020. godinu za 820 učenika, dok se broj nastavnika u ustanovama osnovnog i srednjeg obrazovanja povećao 2020./2021.godine u odnosu na prethodnu godinu Razlog povećanja broja nastavnika mogao bi biti povećan broj asistenata i volontera, kao i nastavnika koji rade u više obrazovnih ustanova (dopuna norme), a što nije navedeno u statističkim izvješćima. Trenutno, u školskoj godini 2019./2020. u predškolskim ustanovama u Kantonu nalazi se oko 1.100 djece u dobi od 3 do 6 godina, te se procjenjuje da je predškolskim odgojem i obrazovanjem u Kantonu obuhvaćeno 16% djece predškolske dobi u razdoblju od 3 do 6 godina.

Razlozi za povećanjem broja djece u predškolskim ustanovama kao i broja registrovanih predškolskih ustanova leži u aktivnoj obrazovnoj politici, koju Ministarstvo obrazovanja uz podršku Vlade SBK, čini na zagovaranju i promicanju važnosti ranog rasta i razvoja djece. U razdoblju 2017-2019. godina u opremanje predškolskih i osnovnoškolskih ustanova za realizaciju Programa predškole uloženo je oko od 500.000 KM. Znatan dio sredstava donirala je međunarodna nevladina organizacija Save the Children. I dalje određeni broj djece ostaje izvan školskog sistema. To su djeca posebno ranjive kategorije poput pripadnika romske nacionalnosti, djeca iz obitelji u stanju socijalne potrebe, i to najčešće u ruralnim sredinama, te djeca s posebnim obrazovnim potrebama.

U narednim tabelama prikazan je pregled osnovnog i srednjeg obrazovanja u SBK u razdoblju školskih godina 2015/2016 - 2020/2021. godina.

Tabela 22. Pregled osnovnog obrazovanja uSBK u razdoblju 2015.-2020. godina

Grad/Općine	Broj škola						Broj odjeljenja						Broj učenika						Broj nastavnika						Broj učenika na 1000 stanovnika									
	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2014/2015	2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019	2019/2020	2020/2021
1 Kreševo	1	1	1	1	1	1	18	18	18	17	17	17	17	371	360	366	333	318	314	305	29	28	28	27	27	27	27	68	67	71	65	63	63	62
2 Travnik	24	24	24	24	24	24	223	223	215	210	250	253	249	4.965	4.839	4.813	4.752	4.829	4.699	4.464	357	326	400	409	428	419	411	91	89	91	90	92	90	85
3 Vitez	12	12	12	12	12	12	125	121	124	124	131	131	121	2.646	2.578	2.434	2.324	2.395	2.296	2.193	200	187	184	196	208	204	202	105	102	94	90	93	89	85
4 Kiseljak	11	11	11	11	11	11	100	95	95	96	105	114	115	2.016	1.934	1.902	1.854	1.975	1.912	1.872	173	153	172	173	195	186	205	98	95	93	91	97	94	92
5 Fojnica	9	9	9	9	9	9	53	51	51	49	54	47	58	1.087	1.040	993	922	1.003	962	905	78	79	78	79	83	91	79	94	91	83	77	85	82	78
6 Novi Travnik	8	8	8	7	7	7	94	92	93	93	99	106	98	2.073	2.034	1.992	1.988	2.102	2.064	2.004	157	161	164	168	177	179	183	83	82	84	84	88	87	85
7 Bugojno	15	15	15	14	14	14	129	128	123	124	137	135	134	2.770	2.720	2.622	2.644	2.690	2.531	2.429	220	243	245	253	238	237	238	75	73	84	85	87	82	79
8 Gornji Vakuf - Uskoplje	14	14	14	14	14	14	84	84	81	83	85	79	81	1.750	1.666	1.581	1.528	1.529	1.416	1.367	126	132	134	134	127	133	132	94	90	77	75	75	70	68
9 Donji Vakuf	7	7	7	7	7	6	62	61	61	63	68	67	67	1.457	1.386	1.357	1.300	1.353	1.284	1.225	106	116	126	117	123	121	120	106	11	98	94	98	93	89
10 Jajce	22	22	21	21	21	22	115	118	116	118	118	129	139	2.156	2.021	1.954	1.880	1.976	1.849	1.797	165	167	167	166	205	178	201	90	84	73	70	74	70	68
11 Busovača	11	11	11	11	11	11	78	77	98	76	76	82	85	1.620	1.403	1.503	1.454	1.536	1.479	1.423	118	116	117	119	128	132	137	101	88	85	82	86	83	80
12 Dobretići		1	1	1	1	1	2		2	1	1	1	1	16		9	5	3	5	7	2		0	0	0	0	0	25	0	0	3	2	3	5
KSB	134	135	134	132	132	132	1.083	1.068	1.077	1.054	1.141	1.161	1.165	22.927	21.981	21.526	20.984	21.709	20.811	19.991	1.731	1.815	1.815	1.841	1.939	1.907	1.935	91	87	85	83	87	83	80
Federacija BiH	1.078	1.078	1.066	1.058	1.042	1.031	9.606	9.547	9.527	9.428	9.428	9.310	9.340	194.530	190.179	188.430	185.030	182.986	179.050	174.938	15.277	14.943	15.024	15.152	15.296	15.283	15.688	83	81	85	84	83	82	80

Izvor: Federalni zavod za statistiku

Tabela 23. Pregled srednjeg obrazovanja u SBK i FBiH za razdoblju 2014.-2020.godina

	Školska godina	Broj škola	Broj odjeljenja	Broj učenika	Broj nastavnika	Broj učenika na 1000 stanovnika		Školska godina	Broj škola	Broj odjeljenja	Broj učenika	Broj nastavnika	Broj učenika na 1000 stanovnika
KSB	2014/ 2015	26	487	12.279	934	49	Federacija BiH	2014/ 2015	213	4.086	96.681	8.747	41
	2015/ 2016	25	468	11.420	907	45		2015/ 2016	213	3.893	87.852	8.748	38
	2016/ 2017	25	455	10.610	948	42		2016/ 2017	213	3.755	82.816	8.523	38
	2017/ 2018	25	448	10.087	978	40		2017/ 2018	213	3.747	81.470	8.588	37
	2018/2019	26	422	8.329	860	33		2018/2019	214	3.684	76.463	8.401	35
	2019/2020	26	405	8.011	874	32		2019/2020	216	3.678	73.029	8.516	33
	2020/2021	26	435	7.869	873	32		2020/2021	215	3.679	71.458	8.543	33

Izvor: Federalni zavod za statistiku

2.11. Zdravstvo

Sistem zdravstvene zaštite u domeni je SBK, a na nivou Federacije BiH donose se strateške smjernice. Strateški plan za reformu zdravstvenog sistema FBiH 2008.-2018. godine usvojen je 2007. godine s ciljem uspostave integrirane zdravstvene zaštite, kontrole kvaliteta i potrošnje uz odgovorno upravljanje resursima u zdravstvu. Usluge zdravstvene zaštite koje se pružaju na području SBK obuhvaćaju primarnu, sekundarnu i tercijarnu zdravstvenu zaštitu. Primarna zdravstvena zaštita pruža se u ambulantama domova zdravlja i područnim ambulantama porodične medicine. U kantonu djeluje 11 domova zdravlja sa 137 područnih ambulanti i 56 timova porodične medicine. Sekundarna zdravstvena zaštita na području SBK se provodi djelomično u domovima zdravlja koji pružaju konzultativno-specijalističke, dijagnostičke, stomatološke i laboratorijske usluge, u privatnim ordinacijama specijalističke medicine i u okviru pet bolnica koje djeluju na području kantona. Bolnice pružaju sekundarnu i dio tercijarne zdravstvene zaštite putem sljedećih grupa djelatnosti: dijagnostika, bolničko liječenje, konzultativno-specijalistička zdravstvena zaštita i ostale usluge.

Skupština Srednjobosanskog kantona je dana 18.04.2018. godine donijela Odluku o preuzimanju osnivačkih prava nad zdravstvenim ustanovama – bolnicama u SBK (Odluka br. 01-02-266/18). Bolnice nad kojima kanton preuzima osnivačka prava su:

- JU Bolnica Travnik;
- JU Opća bolnica Jajce;
- JU Bolnica za plućne bolesti i tuberkulozu Travnik;
- JU Opća bolnica Bugojno;
- JU Opća bolnica „Dr. fra Mato Nikolić“, Nova Bila

Na području SBK u 2020. godini evidentirano je 392 ljekara, što je više za 16 ljekara u odnosu na 2019. godinu, dok je broj stomatologa se povećao za 1 u odnosu 2019.gdini.

Tablica 24. Pregled broja zdravstvenih radnika po djelatnostima u KSB i FBiH u razdoblju 2014.-2020.godina

	Godina	Broj liječnika	Broj stomatologa	Broj bolesničkih postelja	Broj stanovnika		
					na 1 liječnika	na 1 stomatologa	na 1 bolničku postelju
KSB	2014.	330	52	1.258	765	4.857	201
	2015.	356	52	1.258	707	4.841	200
	2016.	357	55	1.269	706	4.581	199
	2017.	390	60	1.269	645	4.191	198
	2018.	376	58	1.299	667	4.325	193
	2019.	376	58	1.299	665	4.308	192
	2020	392	57	1.248	635	4.370	200
Federacija BiH	2014.	4.625	576	8.245	505	4.057	283
	2015.	4.801	581	8.414	486	4.018	277
	2016.	4.764	587	8.379	463	3.758	263

2017.	4.755	596	8.255	463	3.693	267
2018.	4.810	604	8.252	457	3.636	266
2019.	4.922	592	8.107	445	3.699	270
2020.	5.092	612	7.872	429	3.570	278

Izvor: Federalni zavod za programiranje razvoja

Na području SBK u 2019. godini je evidentirano 635 stanovnika na jednog ljekara i taj parametar je bitno viši u odnosu na FBiH za 2020. godinu, gdje je na jednog ljekara evidentirano 429 stanovnika (Tabela 24.). Na jednog stomatologa evidentirano je 4.370 stanovnika, što je više u odnosu na podatak iz prethodne godine, ali i dalje više u odnosu na nivo u FBiH, gdje je na jednog stomatologa u 2020. godini evidentirano 3.570 stanovnika.

2.12. Okoliš i infrastruktura

Voda, šumsko bogatstvo, zemljište i mineralna bogatstva čine SBK veoma bogatim prirodnim resursima, što su i komparativne prednosti SBK u odnosu na okruženje. Osim značajnog udjela poljoprivrednog zemljišta, dodatne prednosti leže i u resursima korištenim u nizu energetske-sirovinskih grana, proizvodnji uglja i hidroenergije, kemijskoj industriji, vojnoj industriji, industriji plastike i građevinskih materijala, te u prirodnim ljepotama koje se nedovoljno koriste u turističke svrhe.

Zagađenje zraka se sve više smatra značajnim rizikom po zdravlje stanovništva i ne postoji adekvatan sistem praćenja zagađenosti zraka. U narednoj tabeli predstavljen je trend promjena vrijednosti ključnih pokazatelja zaštite okoliša u SBK za razdoblje od 2014. do 2020. godine, sa postavljenim ciljnim vrijednostima u 2020. godini.

Tabela 25. Pokazatelj okoliša i infrastrukture SBK za razdoblje 2014.-2020.godina

Naziv djela ili prioriteta	Naziv pokazatelja	Objašnjenje pokazatelja, izvor podataka (institucija)	Polazna vrijednost 2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Ciljana vrijednost 2020	
Poboljšati infrastrukturu, komunalne usluge i stanje okoliša	Investicije iz oblasti okoliša na teritoriji Kantona	Podaci dostavljeni u Ministarstvu prostornog uređenja KSB (1.300.000 se izdvaja svake godine od čega 40% za okoliš, 40 za vodovod i kanalizaciju, 20% utopljanje tj. energetska efikasnost	1.300.000,00 KM / g	1.300.000,00 KM / g	1.300.000,00 KM / g	1.300.000,00 KM / g	1.300.000,00 KM/g	1.300.000,00 KM/g	1.521.341,49 KM/g	2.500.000,00 KM / g	
		Ministarstvo prostornog uređenja, graditeljstva, zaštite okoliša, povratka i stambenih poslova KSB	650.000,00	650.000,00	600.000,00	855.000,00	980.000,00	571.000	649.873	1.000.000,00	
	Investicije iz oblasti lokalne infrastrukture, lokalnih puteva, vodovodne i kanalizacijske mreže	za rekonstrukciju i izgradnju lokalnih puteva, vodovodne i kanalizacijske mreže i drugih objekata kao podrške povratku u lokalnim zajednicama	za rekonstrukciju i izgradnju lokalnih puteva, vodovodne i kanalizacijske mreže i drugih objekata kao podrške povratku u lokalnim zajednicama	za rekonstrukciju i izgradnju lokalnih puteva, vodovodne i kanalizacijske mreže i drugih objekata kao podrške povratku u lokalnim zajednicama	za rekonstrukciju i izgradnju lokalnih puteva, vodovodne i kanalizacijske mreže i drugih objekata kao podrške povratku u lokalnim zajednicama	za rekonstrukciju i izgradnju lokalnih puteva, vodovodne i kanalizacijske mreže i drugih objekata kao podrške povratku u lokalnim zajednicama	za rekonstrukciju i izgradnju lokalnih puteva, vodovodne i kanalizacijske mreže i drugih objekata kao podrške povratku u lokalnim zajednicama	za rekonstrukciju i izgradnju lokalnih puteva, vodovodne i kanalizacijske mreže i drugih objekata kao podrške povratku u lokalnim zajednicama	za rekonstrukciju i izgradnju lokalnih puteva, vodovodne i kanalizacijske mreže i drugih objekata kao podrške povratku u lokalnim zajednicama	za rekonstrukciju i izgradnju lokalnih puteva, vodovodne i kanalizacijske mreže i drugih objekata kao podrške povratku u lokalnim zajednicama	(povećanje od 70.000,00 KM / godišnje)
	Investicije iz oblasti putne infrastrukture (Regionalne ceste)	Podaci preuzeti iz dostavljenih godišnjih Izvještaja Direkcije za puteve SBK; ceste Federacije BIH	4.686 685,00 KM za rekonstrukciju i izgradnju regionalnih cesta	1.777 610,80 KM za rekonstrukciju i izgradnju regionalnih cesta	4.688.796,50 KM za rekonstrukciju i izgradnju regionalnih cesta	2.921 304,67 KM za rekonstrukciju i izgradnju regionalnih cesta	5.464.375,72 KM za rekonstrukciju i izgradnju regionalnih cesta	16.052.266,82 za rekonstrukciju i izgradnju regionalnih cesta	10.513.856,00 rekonstrukciju i izgradnju regionalnih cesta	10.513.856,00 rekonstrukciju i izgradnju regionalnih cesta	6.000.000,00 KM/g
											(povećanje od približno 30% u odnosu na 2014. godinu)
Uspostavljanje sistema za integralnog upravljanje okolišem	Broj mjernih stanica – kvaliteta zraka	Ministarstvo prostornog uređenja SBK	0 stanica	0 stanica	0 stanica	0 stanica	0 stanica	0 stanica	1 stanica	1 stanica	

	Broj pogona i poduzeća koji izvještavaju	Ministarstvo prostornog uređenja SBK	0	9	11	15	20	10	139 postrojenja u registru zagađivača sa obavezom izvještavanja o otpadnim tokovima	Minimalno 200 registriranih pogona i postrojenja u registru zagađivača koji redovno dostavljaju izvještaje o otpadnim tokovima
Unapređenje i razvoj infrastrukture	Dostupnost komunalnih usluga (% stanovnika)	Ministarstvo prostornog uređenja SBK; procijenjeni pokazatelji	Vodovod: 82% Kanalizacija: 35% Septičke jame: 65%	Vodovod: 83% Kanalizacija: 36% Septičke jame: 63%	Vodovod: 84% Kanalizacija: 36% Septičke jame: 59%	Vodovod: 85% Kanalizacija: 37% Septičke jame: 55%	Vodovod 87% Kanalizacija: 39% Septičke jame 51%	Vodovod 63,67% Kanalizacija 36,82% -	Vodovod 63,50% Kanalizacija 37,82% Septičke jame 49,30%	Vodovod: 90%
	Procent % gubitaka vode	Ministarstvo prostornog uređenja SBK; procijenjeni pokazatelji	Gubici 67%	Gubici 66%	Gubici 65%	Gubici 64%	Gubici: 51%	Gubici 55,44 %	Gubici 52,18 %	Gubici: 60%
	Dužina izgrađenih puteva, u km (povezanost s regionalnim centrima)	Izvršena	Magistralne ceste 173 km	Magistralne ceste 173 km	Magistralne ceste 173 km	Magistralne ceste 260 km	Magistralne ceste 260	Magistralne ceste 260	Magistralne ceste 261	Magistralne ceste: 173 km Regionalne ceste:
		prekategorizacija puteva reg.-mag.	Magistralne ceste 173 km	Magistralne ceste 173 km	Magistralne ceste 173 km	Magistralne ceste 260 km	Magistralne ceste 260	Magistralne ceste 260	Magistralne ceste 261	Magistralne ceste: 173 km Regionalne ceste:
	Podaci preuzeti iz dostavljenih godišnjih izvještaja Direkcije za puteve SBK; ceste Federacije BiH	Regionalne ceste 337 km	Regionalne ceste 340,7 km	Regionalne ceste 347,9 km	Regionalne ceste 354,5 km	Regionalne ceste 294 km	Regionalne ceste 297,4 km	Regionalne ceste 297,4 km + 3,5 km u izgradnji	Regionalne ceste: Novih 8 km do 2020. godine, što je povećanje u odnosu na 2014. godinu za 2,37%	
Uspostava Integralnog sistema upravljanja otpadom	Pokrivenost uslugama, u procentu	Ministarstvo prostornog uređenja SBK;	62%	63%	64%	65%	67%	-	Vodovod, kanalizacija i prikupljanje otpada 62,2%	70%
	Procent otpada koji se adekvatno zbrinjava	Ministarstvo prostornog uređenja SBK;	20%	22%	28%	30%	35%	77%	85%	50%
	Nivo reciklaže, u procentu	Ministarstvo prostornog uređenja SBK; procijenjeni pokazatelji	2%	2%	3%	4%	4%	2%	3%	5%
Zaštita i sanacija okolišnih komponenti	Broj crnih tačaka (broj deponija, klizišta,	Ministarstvo prostornog uređenja SBK; procijenjeni pokazatelji	Deponije: 473	Deponije: 430	Deponije: 405	Deponije: 373	Deponije: 280	Deponije 265 sve općine nisu dostavile informaciju	Ne postoje podaci za sve općine KSB.	Deponije: 50

	kontaminiranih lokacija)							Kantonalna uprava za civilnu zaštitu raspolaže sa podacima iz 2019.g. 36 aktivnih i 168 klizišta u fazi mirovaja	Klizišta: 10	
		Klizišta: 57	Klizišta: 7	Klizišta: 3	Klizišta: 0	Klizišta 36 aktivnih i 168 klizišta u fazi mirovaja	Klizišta 162			
		Kontaminirane lokacije: 10	Kontaminirane lokacije: 9	Kontaminirane lokacije:8	Kontaminirane lokacije: 7	Kontaminirane lokacije: 5	Kontaminirane lokacije:77	Nema podataka za 2020.	Kontaminirane lokacije: 0	
Zaštita i unapređenje korištenja prirodnih resursa i obnovljivih izvora energije	Proizvodnja iz obnovljivih izvora (mHE i SE)	Plin: 0%	Plin: 0%	Plin: 0%	Plin: 0%	Plin: 0%	Plin: 0%	Plin: 0%	Plin: % povećanja potrošnje plina zavisit će od realizacije planiranog projekta plinovoda	
	Zamijenjen podatak kod vode zbog konkretnijih pokazatelja	1.350.000 Sm3/god.	1.350.000 Sm3/god.	1.350.000 Sm3/god.	1.350.000 Sm3/god.	1.350.000 Sm3/god	6.570.083 kg	6.238.804 kg		
		Biomasa: 0	Biomasa: 0	Biomasa: 0	Biomasa: 0	Biomasa: 0	nema podataka	nema podataka	Biomasa: 5%	
	Potrošnja goriva iz obnovljivih izvora za proizvodnju električne i toplotne energije	Ministarstvo prostornog uređenja SBK; procijenjeni pokazatelj; Elektroprivreda Travnik	Vode: (mHE;SE): 66.639 ukupne proizvedene električne energije	Vode: (mHE;SE): 47.279 ukupne proizvedene električne energije	Vode: (mHE;SE): 64.013 ukupne proizvedene električne energije	Vode: (mHE;SE): 56.280 ukupne proizvedene električne energije	Vode: (mHE;SE): 70.634 MWh ukupne proizvedene električne energije	%HE 390042 MWh % MHE 78968 MWh	Vode: (HE): 269.822 MWh MHE 52.240 MWh proizvedene električne energije	Voda 50%
		Vjetar: 0	Vjetar: 0	Vjetar: 0	Vjetar: 0	Vjetar: 0	Vjetar: 0	Vjetar: 0	Vjetar 5%	
		1.300 t/g CO	1.300 t/g CO	1.300 t/g CO	1.300 t/g CO	1.300 t/g CO	1.300 t/g CO	1.300 t/g CO	800 t/g CO	
		500 t/g NOx	500 t/g NOx	500 t/g NOx	500 t/g NOx	500 t/g NOx	501 t/g NOx	500 t/g Nox	200 t/g NOx	
		100 t/g SO2	100 t/g SO2	100 t/g SO2	100 t/g SO2	100 t/g SO2	101 t/g SO2	100 t/g SO2	50 t/g SO	
	Emisije GHG gasova	Ministarstvo prostornog uređenja SBK; Koriste se polazni podaci.	25 t/g prašine	25 t/g prašine	25 t/g prašine	25 t/g prašine	25 t/g prašine	26 t/g prašine	25 t/g prašine	15 t/g prašine

U okviru definiranog Strateškog cilja 3., koji se odnosi na poboljšanje infrastrukture, komunalne usluge i stanje okoliša, može se vidjeti da investicije iz oblasti okoliša na teritoriji SBK ostale su se povećale u odnosu 2019. godini za 221.341 KM. Sa druge strane, investicije u oblasti vodovodne i kanalizacijske infrastrukture bilježe rast vrijednosti u odnosu na 2019. godinu za 78.873 KM.

U razdoblju 2014.-2019. godina investicije u ovoj oblasti kretale su se u nivou od 600.000-571.000 KM dok su iste u 2020. godini iznosile 649.873 KM. Investicije iz oblasti putne infrastrukture bilježe oscilacije u vrijednosti po godinama. Polazna vrijednost 2014. godine iznosila je 4.686.685 KM, 2015. godine investicije u ovoj oblasti iznosile su 1.777.611 KM, 2016. godine 4.688.797 KM, 2017. godine iznosile 2.921.305 KM, dok 2018. godine iznosi 5.464.375,72 KM, 2019. godini iznose 16.052.266,82 KM i u 2020. godini 10.513.856 KM. Na području SBK nije uspostavljen sistem kontinuiranog i sistemskog praćenja okolišnih komponenti. Mjerenja se vrše selektivno i ne provode kontinuirano. Mjerne stanice za praćenje kvalitete zraka na području SBK ne postoje, tako da ne postoje ni pouzdani pokazatelji kvalitete ove komponente okoliša. Na području svake općine definirane su i uspostavljene općinske zone sanitarne zaštite izvorišta vode za piće, kao ni kontinuirano mjerenja, tako da ne postoje ni pouzdani pokazatelji kvaliteta istih.

2.13. Transport

Prometna infrastruktura na području SBK čine cestovna mreža (regionalne + magistralne) i ukupna dužina cestovne mreže u SBK nije se značajno mijenjala u proteklom razdoblju.

Tabela 26. Pregled broja prevezenih putnika i robe na području SBK u razdoblju 2014.-2020.godina

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
CESTOVNI PRIJEVOZ ROBE							
Pređeni kilometri vozila, u hilj./tis.	31.607	30.740	30.277	34.742	34.579	30.573	28.380
Prevezeno tona robe, u hilj./tis.	316	297	282	301	423	429	434
Tonski kilometri, u hilj./tis.	200.605	246.292	176.556	175.195	202.956	182.637	175.138
CESTOVNI PRIJEVOZ PUTNIKA							
Pređeni kilometri vozila, u hilj./tis.	3.259	3.742	4.252	4.512	5.044	6.008	3.526
Prevezeni putnici, u hilj./tis.	318	498	641	707	695	691	557
Putnički kilometri, u hilj./tis.	63.809	57.937	59.314	58.703	62.353	62.536	27.798
GRADSKO - PRIGRADSKI PRIJEVOZ							
Pređeni kilometri ukupno, u hilj./tis.	2.126	1.852	1.958	2.155	2.111	3.069	1.736
Autobusi	2.126	1.852	1.958	2.155	2.111	3.069	1.736
Prevezeni putnici, u hilj./tis.	741	612	628	789	873	1.257	315
Autobusi	741	612	628	789	873	1.257	315

Izvor: Federalni zavod za statistiku, SBK u brojkama 2020.

Na području SBK u toku 2020. godine prevezeno je ukupno 434 tisuće tona robe, što je u odnosu na količinu prevezeno robe iz 2019. godine više za 5 tisuće tona. Gradsko-prigradskim prijevozom, na području SBK u 2020. godini, prevezeno je oko 315 tisuća putnika, što je za

942 tisuće manje u odnosu na broj prevezenih putnika iz 2019. godine. Razlog tolikog smanjenja su mjere zabrane kretanje koje su bile na snazi u kantonu.

3. SISTEM UPRAVLJANJA RAZVOJEM

3.1. Institucionalni kapaciteti za razvoj

Institucionalni okvir za razvojno planiranje i upravljanje razvojem u kantonima čine Vlada kantona, kantonalni organi uprave i kantonalne upravne organizacije, jedinice lokalne samouprave i tijela za poslove razvojnog planiranja i upravljanja razvojem u kantonima i jedinicama lokalne samouprave. Prateći preporuke iz Strategije razvoja SBK za razdoblje 2016.-2020. godina Vlada SBK je prihvatila i počela praktično primijenjivati funkcionalni sistem koji sadrži horizontalnu (između ministarstava) i vertikalnu (između kantonalnih institucija, viših nivoa vlasti i jedinica lokalne samouprave u sastavu kantona) koordinaciju, neposredno usklađivanje procesa strateškog planiranja i budžetiranja, kao i sistemsku implementaciju, monitoring i evaluaciju razvojnih ciljeva. S tim u vezi, iako formiran ranije, krajem 2017. godine počeo je funkcionisati novi Ured za Europske integracije, fondove, odnose s javnošću i kvalitet prema međunarodnom standardu SBK, koji vrši funkciju koordinacije upravljanja razvojem za nivo SBK. Pored Ureda ključno tijelo u ovoj oblasti je Kantonalni odbor za razvoj (KOR) Ured za evropske integracije, fondove, odnose sa javnošću i kvalitet prema međunarodnom standardu SBK je Ured Vlade SBK, te u skladu sa odredbama Uredbe o osnivanju („Službene novine SBK“, broj 13/2015) i Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji obavlja stručne, upravne i druge poslove za Vladu SBK. Ured je određen da kao Jedinica za planiranje i upravljanje razvojem u SBK, priprema godišnje izvještaje o stanju implementacije Strategije razvoja SBK. Sva kantonalna ministarstva i drugi kantonalni organi su zaduženi da aktivno učestvuju u razvojnim procesima u SBK, te da imenuju službenike, kao predstavnike svojih organa, koji će biti zaduženi za vršenje poslova koordinacije i druge poslove utvrđene Strategijom razvoja.

3.2. Izazovi u upravljanju razvojem

Dio projekata koji su predviđeni Strategijom razvoja je prolongiran, zamijenjen projektima koji su bili ostvarivi ili otkazani, zbog pandemije COVID-19, sve aktivnosti bile su usmjerene na očuvanje postojećih radnih mjesta i očuvanja likvidnosti privrednih subjekata. Uz institucionalno jačanje, neophodno je planirati materijalno-tehničko i kadrovsko osnaživanje razvojnih mehanizama na nivou kantona, te podizanje nivoa znanja, vještina i kapaciteta službenika koji će biti angažovani na poslovima planiranja i upravljanja razvojem kantona u ministarstvima i drugim institucijama, koji su najdirektnije odgovorni za koordiniranje mjera i provedbu konkretnih projekata iz Strategije razvoja i akcionih planova u skladu sa Zakonom o razvojnom planiranju i upravljanju razvojem u FBiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 32/17).

Pored navedenog, ključnu ulogu u procesu realizacije strategije imat će i lokalne zajednice SBK. U narednom razdoblju potrebno je sistem izvještavanja unaprijediti kroz poboljšanje

sistemskog praćenja indikatora razvoja na svim nivoima, razmjenu informacija i interakciju sa Uredom za europske integracije, fondove, odnose s javnošću i kvalitet prema međunarodnom standardu SBK. Pored toga priprema planova rada za ministarstva treba biti bazirana na usvojenim strateškim dokumenatima (i njihovim akcionim planovima) koji su direktno vezani za budžet i program javnih investicija SBK.

4. PREGLED PROVEDBE STRATEGIJE ZA PRETHODNU GODINU

Pregled provedbe Strategije priprema se u svrhu informiranja svih relevantnih aktera o realiziranim strateškim mjerama i aktivnostima u prethodnoj godini, te se odnosi samo na elemente vezane za provedbu mjera u prethodnoj godini.. Nakon uvodnog dijela, u dokumentu Pregled provedbe Strategije razvoja SBK za 2020. godinu, predstavljena je struktura strategije, dat kratak sažetak Akcionog plana za razdoblje 2020.-2022. godina, a potom i ukupan pregled provedbe Strategije za 2020. godinu. U dijelu 4.3. dat je pregled provedbe Strategije po ciljevima i prioritetima za 2020. godinu, a potom i pregled finansijskih ulaganja za 2020. godinu.

4.1. Struktura strategije

U dokumentu Strategije razvoja SBK za razdoblje 2016.–2020. godina utvrđena je vizija razvoja koja odražava namjeru i širinu promjena koje građani SBK žele u razdoblju od 2016. do 2020. godine. Vizija je karakteristična za SBK – objedinjava geostrateški centralni položaj SBK u srcu Bosne, vrijednost i dobrotu ljudi, veliko prirodno bogatstvo, te težnju SBK da postane prostor ugodnog življenja koji pruža priliku za uspjeh. Definirana vizija glasi: „Iz srca Bosne ključa ljepota i dobrotu čovjeka, bogatstvo prirode, gdje se ugodno živi i svaki čovjek ima priliku za uspjeh.“

4.2. Kratki sažetak Akcijskog plana 2020.-2022. godina

Provedba Strategije razvoja se osigurava kroz trogodišnje akcijske planove. Trogodišnji akcijski plan sadrži sve mjere i aktivnosti/projekte u okviru strateških i prioritarnih ciljeva koje se planiraju provesti tokom trogodišnjeg planskog razdoblja. Također, akcijski plan sadrži i finansijski okvir potreban za njihovu realizaciju, te određuje dinamiku i nosioce odgovornosti za realizaciju mjera. Trogodišnji akcijski plan se izrađuje po principu 1+2. Ured je na temelju razmatranja prikupljenih prijedloga i provedenih konsultacija, izradio akcijski plan sa finansijskim okvirom za razdoblje 2020.-2022. godina, za provedbu Strategije razvoja KSB 2016.-2020. godine. Prijedlozi su prikupljeni od strane članova KOR-a iz okvira njihovih ministarstava, razvojne agencije, nevladinog i gospodarskog sektora, te prijedloga JLS koji su članovi KOR-a dostavili na temelju suradnje i komunikacije sa predstavnicima JLS. Prilikom izrade akcijskog plana obavljen je niz konsultacija predstavnika Ureda sa članovima KOR-a o načinu i metodologiji izrade plana. Na sastanku KOR-a, kod pregleda i razmatranja akcijskog

plana, sve korekcije predložene od članova su usvojene i unesene prilikom obrade dokumenta akcionog plana.

Tabela 27. broj projekata po strateškim ciljevima

Br. S.C.	Naziv strateškog cilja	Broj projekata	Broj projekata u 2020.g.
S.C.1.	Ojačati privredni sektor održivim korištenjem raspoloživih potencijala, prirodnih resursa, naslijeđa i tradicije	53	35
S.C.2.	Unaprijediti kvalitetu življenja i održivog društvenog okruženja	53	52
S.C.3.	Poboljšati infrastrukturu, komunalne usluge i stanje okoliša	25	23

Trogodišnji akcioni plan za razdoblje 2020.-2022. sadrži 14 prioriteta, 40 razvojnih mjera te i 131 razvojnih projekata i aktivnosti razvrstanih po razvojnim mjerama i prioritetnim ciljevima. Jednak broj projekata planiranih u Strateškom cilju 1. Ojačati privredni sektor održivim korištenjem raspoloživih potencijala, prirodnih resursa, naslijeđa i tradicije i u Strateškom cilju 2 Unaprijediti kvalitet življenja i održivog društvenog okruženja. Bitno je naglasiti da je Ured izradio akcioni plan 2020.-2022. godina, koji je Vlada SBK usvojila 05.12.2019 . godine. Ukupna indikativna vrijednost financijskih sredstava planiranih za realizaciju projekata i aktivnosti u trogodišnjem razdoblju 2020.-2022. Iznosi 66.016.824 KM , i to 35.723.412 KM u 2020. godini i 30.293.412KM u preostale dvije godine. Od ukupnih sredstava koja su planirana akcionim planom 2020.-2022. godina u 2020. godini, **2.287.400 KM** je planirano u okviru Strateškog cilja 1 - Ojačati privredni sektor održivim korištenjem raspoloživih potencijala, prirodnih resursa, naslijeđa i tradicije, **26.064.000 KM** u okviru strateškog cilja 2 - Unaprijediti kvalitet života i održivog društvenog okruženja, dok je **7.372.012 KM** planirano u okviru strateškog cilja 3 - Poboljšati infrastrukturu, komunalne usluge i stanje okoliša. Neki od značajnijih projekata koji su bili planirani akcionim planom 2020.-2022. za 2020. godinu su:

1. Izrada Plana ruralnog razvoja i poljoprivrede;
2. Modernizacija vertikalnog transporta u ski-centrima na području kantona;
3. Pošumljavanje ogoljenog i erozivnog zemljišta na lokacijama klizišta i ostalim oštećenim područjima;

4. Podrška infrastrukturi za prikupljanje i tretman otpada u lokalnim zajednicama;
5. Finansiranje pozitivne liste lijekova i opremanje zdravstvenih institucija tehničkom opremom;
6. Unaprjeđenje obrazovanja u SBK;
7. Uspostavljanje kantonalnog razvojnog fonda/scheme;
8. Razvoj poslovne i putne infrastrukture;
9. Izgradnja uređaja za prečišćavanje otpadnih voda u SBK;
10. Izgradnja vodovodne mreže u SBK

4.3. Izvještaj o provedbi integrirane strategije razvoja

Prema prikupljenim inputima od strane lokalnih i regionalnih sudionika o aktivnostima i projektima u izvještajnom razdoblju može se zaključiti kako je u protekloj godini ukupno planirano 116 projekata i to:

- 46 projekata u okviru Strateškog cilja 1;
- 47 projekata iz Strateškog cilja 2 i
- 23 projekata iz Strateškog cilja 3.

Tabela 28. Pregled implementacije mjera iz Strategije razvoja SBK za 2020. godinu

Oznaka	Projekt	Status		
		U tijeku	Odgoden	Završen
PC.1.1.	Unaprijediti korištenje raspoloživih prirodnih potencijala za razvoj poljoprivrede, šumarstva i prehrambene industrije	3	9	
PC.1.2.	Unaprijediti zaštitu i korištenje šuma	5	2	1
PC.1.3.	Jačati privredu uz poticanje izvoznih aktivnosti	6	2	1
PC.1.4.	Poboljšati razvoj održivog turizma	3	9	
PC.1.5.	Kreirati povoljnije poslovno okruženje	1	3	1
PC.2.1.	Poboljšati kvalitetu postojećih zdravstvenih usluga	4		
PC.2.2.	Ojačati kapacitete, unaprijediti kvalitet socijalnih usluga i poboljšati status korisnika usluga	3	0	0

PC.2.3.	Poboljšati kvalitetu obrazovanja	9	3	1
PC.2.5.	Smanjiti opasnost od kažnjivih i devijantnih ponašanja i povećati stupanj sigurnosti građana Kantona	17		7
PC.2.4.	Unaprijediti oblast kulture i sporta	3		
PC.3.1.	Uspostava sistema za integrirano upravljanje okolišem	2	1	
PC.3.2.	Unapređenje i razvoj infrastrukture	13	2	
PC.3.3.	Uspostava integralnog sistema upravljanja otpadom	3		
PC.3.4.	Zaštita i sanacija okolišnih komponenti	2		
	UKUPNO	74	31	11

Kao što je vidljivo iz tablice 28. veliki broj projekata se provodi i status je isti „U tijeku“. U Strateškom cilju 1, ukupan broj projekata koji se trenutno provode iznosi 18, najviše u okviru Prioritetnog cilja 1.3. Jačati gospodarstvo uz poticanje izvoznih aktivnosti, a ukupno ih je 6. U Strateškom cilju 2, ukupan broj takvih projekata je 36, najviše u okviru Prioritetnog cilja 2.4. Smanjiti opasnost od kažnjivih i devijantnih ponašanja i povećati stupanj sigurnosti građana kantona i iznosi 17. U Strateškom cilju 3, ukupan broj projekata koji se nalaze u statusu „U tijeku“ je 20, najviše u okviru Prioritetnog cilja 3.2. Unapređenje i razvoj infrastrukture, ukupno 13. Ukupno 31 projekt je odgođen zbog pandemije COVID-19, sve aktivnosti su bile usmjerene na očuvanje postojećih radnih mjesta i očuvanja likvidnosti gospodarskih subjekata.

4.4. Finansijska ulaganja

Pri realizaciji Strategije razvoja SBK u 2020. godini utrošeno je 22.215.951 KM vlastitih/budžetskih sredstava, a iznos od 4.828.508 KM povučen je iz drugih budžetskih izvora (sredstva općina SBK, REZ Agencija, USAID-a, Svjetske banke...), dok je iznos od KM 1.420.002 KM iskorišten iz EU/drugih fondova. Ukupno utrošenih sredstava za realizaciju projekata iz Strategije razvoja u 2020. godini iznosi 28.464.460 KM.

Ukoliko iznos realiziranih sredstava u 2020. godini usporedimo sa iznosom planiranih sredstava u akcionom planu 2020.-2022. godina, a koja su planirana u 2020. godini, onda možemo zaključiti da su planovi bili prilično realni u Strateškom cilju 1 i Strateškom cilju 2., dok je kod Strateškog cilja 3 realizacija znatno ispod planiranih sredstava. Tako u strateškom cilju 1. akcionom planom 2020.-2021. godine planirano je 2.287.400 KM, dok je realizirano više 5.466.430 KM. U Strateškom cilju 2 planirano je 26.064.000 KM, dok je realizirano 20.926.078 KM, a u strateškom cilju 3 planirano je 7.372.012 KM, a realizirano je 2.071.952 KM. Ukoliko

promatramo ukupan iznos realiziranih i planiranih sredstava za Strategiju razvoja SBK u 2020. godini, možemo vidjeti da je realizacija dosta dobra. Kada usporedimo realizirano i planirano, ukupan postotak realizacije u odnosu na planirano je 79 % .

Tabela 29. Vrijednost realiziranih sredstava po strateškim ciljevima u 2020. godini

Strateški cilj	Izvori finansiranja			Ukupno realizirano u 2020. godini
	Vlastita sredstva budžeta	Drugi budžetski izvori	EU/drugi fondovi	
Strateški cilj 1.				
Ojačati privredni sektor održivim iskorištavanjem raspoloživih potencijala, prirodnih resursa, naslijeđa i tradicije	644.000	4.822.430	0	5.466.430
Strateški cilj 2.				
Unaprijediti kvalitet življenja i održivoga društvenoga okruženja	20.926.078	0	0	20.926.078
Strateški cilj 3.				
Poboljšati infrastrukturu, komunalne usluge i stanje okoliša	645.873	6.078	1.420.002	2.071.952
UKUPNO	22.215.951	4.828.508	1.420.002	28.464.460

4.5. Izazovi u provedbi strategije i preporuke

Kvalitetnijim planiranjem prilikom izrade strateških dokumenata, stavljanjem „akcenta“ na prioritetne projekte, usklađivanje strateških planova sa propisima, odredbama i programima rada ministarstava, samo su neki od izazova koji stoje pred učesnicima koji su uključeni u provedbu strategije kantona. Viši stepen svijesti sveukupne zajednice, učesnika u strateškom planiranju i upravljanju razvojem kantona, svih nivoa vlasti, posebno viših, o važnosti i značaju provedbe Strategije preduvjet su kvalitetne i pravovremene implementacije Strategije razvoja. Također, stalno educiranje i jačanje ljudskih kapaciteta kako realnog sektora, tako i predstavnika ministarstava SBK u planiranju, izradi i implementaciji strateških projekata predstavlja veoma važan faktor. Međutim, nedostatak finansijskih sredstava, prostornih i kadrovskih kapaciteta predstavljaju jedan od stalnih i osnovnih problema implementacije planiranih projekata.

4.6. Zaključak

Srednjobosanski kanton zauzima 7. mjesto u Federaciji Bosni i Hercegovini po indeksu razvijenosti. Pokazatelj zaposlenosti u 2020. godini je u padu, tome je pridonijela i pandemija Covida 19. Demografske karakteristike nam ne idu u prilog, SBK ima negativan migracijski saldo i negativan prirodni priraštaj, to je područje na kojem SBK treba obratiti pažnju u budućnosti. Prosječna neto plaća je u porastu i iznosi 774 KM, međutim i dalje se radi o znatno manjoj prosječnoj mjesečnoj neto plati u odnosu na Federaciju Bosnu i Hercegovinu. Ako promatramo pokazatelj uvoza i izvoza SBK možemo uočiti da je uvoz i izvoz pao u odnosu na

prehodnu godinu. Prema društvenim pokazateljima broj ljekara se povećao za 16 ljekara dok broj stomatologa se smanjio za 1 stomatologa. Ohrabruje činjenica da su se kriminalna djela u padu, to je jedan od pozitivnih pokazatelja da Ministarstvo unutrašnjih poslova radi na sigurnosti građana. Iz ovog izvještaja vidljivo je da su neki pokazatelji rasli, neki imali blagi pad, SBK ne spada među nerazvijene kantone unutar Federacije, ali ipak treba poraditi na planskom usmjeravanju razvoja SBK.